

Riksdagens protokoll

2005/06:27

Torsdagen den 10 november

Kl. 12.00 – 13.25
14.00 – 14.45

Protokoll
2005/06:27

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2005/06:38

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:38 av Yvonne Andersson (kd)

Konsumentens rätt vid bostadsköp

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 10 november 2005.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 9 november 2005

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2005/06:51

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:51 av Alice Åström (v)

Pepparsprej i kriminalvården

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 november 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 9 november 2005

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2005/06:53

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:53 av Cecilia Wikström (fp)

Postens service på landsbygden

Interpellationen kommer att besvaras 15 november 2005.

Prot. 2005/06:27
10 november

Skälet till dröjsmålet är att interpellanten inte kunde ta emot svaret på det föreslagna datumet.

Stockholm den 9 november 2005

Näringsdepartementet

Ulrica Messing

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2005/06:55

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:55 av Rigmor Stenmark (c)

Landsbygdens basservice

Interpellationen kommer att besvaras 15 november 2005.

Skälet till dröjsmålet är att interpellanten inte kunde ta emot svaret på det föreslagna datumet.

Stockholm den 9 november 2005

Näringsdepartementet

Ulrica Messing

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2005/06:56

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:56 av Mikael Oscarsson (kd)

EU:s postdirektiv och försämringar i svensk postservice

Interpellationen kommer att besvaras 15 november 2005.

Skälet till dröjsmålet är att interpellationen ska besvaras i ett sammanhang med två andra interpellationer. Det har inte varit möjligt att bestämma tid för att besvara interpellationerna vid en tidigare tidpunkt.

Stockholm den 9 november 2005

Näringsdepartementet

Ulrica Messing

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

*Svar på
interpellationer*

2 § Svar på interpellation 2005/06:38 om konsumentens rätt vid bostadsköp

Anf. 1 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Yvonne Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att komma till rätta med problemen med lockpriser i samband med bostadsförsäljningar.

Den lag om fastighetsmäklare som gäller i dag är från 1995. Under de här tio åren har det hänt mycket på bostadsmarknaden. Användandet av Internet har förändrat bostadsköpen på ett sätt som knappast kunde förut-

spås vid lagens tillkomst, och fastighetsmäklarens roll har kommit alltmer i fokus. Det finns ett behov av att genomgripande se över hur regelverket för fastighetsmäklare bättre kan anpassas till de förhållanden som gäller i dag. I en sådan översyn kommer självfallet även användandet av lockpriser vid marknadsföringen att tas upp.

Som jag har nämnt i tidigare interpellationsdebatter ska en utredning för att se över fastighetsmäklarlagen tillsättas under året.

Anf. 2 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! År 2004 bytte 144 000 villaägare eller bostadsrättsinnehavare bostad. 137,1 miljarder är i omlopp och omsätts ett år på detta. En marknad som rör en så stor och omfattande del av vårt samhälle måste präglas av etik för att vara trygg.

Det handlar inte bara om mäklariet via Internet. Det förekommer faktiskt att fastighetsmäklare medvetet vilseleder konsumenter om prisnivån på en bostad som är till salu. För mäklarna är det vi kallar för lockpriser oftast en lönande affär. Mäklaren avtalar om sitt arvode, och det höjs ju högre pris som tas ut vid en försäljning. Då är man väldigt mån om ett lågt utgångspris. Jag har själv varit med om detta att man sätter ett lågt pris, inte det som säljaren är intresserad av att få ut utan ett lågt pris för att så många som möjligt ska komma och titta på bostaden. Det lockar konsumenterna att kanske göra ett felaktigt köp och kanske inte klara av det. Inte nog med att de blir lurade att åka och titta – de kommer heller inte att ha råd att köpa det som de tittar på, och om de genomför köpet kan det vara förhastat.

På det här problemet svarar ministern att det ska göras en översyn. Det ska tillsättas en utredning innan året är slut. Det är ungefär en månad kvar av året, och vi har fortfarande inte hört något om några direktiv.

Ministern lovade redan i september i en DN-artikel att det ska ske en utvärdering av mäklarbranschen och att den skulle påbörjas under hösten. Men den 26 april, alltså i våras, sade också minister Bodström att den här utredningen skulle tillsättas snabbt. Men vi har inte hört något, och det här är oroande. Varje dag görs det fastighets- eller bostadsrättsaffärer. Varje dag känner människor sig lurade, och vi har inte de principer som vi har inom många andra av de lagar och konsumentskydd som finns.

Jag tycker att det är för sent. En utredning tar enligt Justitiedepartementets handläggare ett och ett halvt år från det att den tillkommer. Vad tänker ministern göra för att snabbt hantera den här frågan?

Anf. 3 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Vi är helt överens om att det här arbetet är prioriterat. Det handlar om att man ska dels stärka konsumentens rätt, dels skapa bättre förutsättningar för mäklaren. Vi är helt överens om de sakerna.

Som jag sade i svaret kommer också den översyn som har efterfrågats att tillsättas, och vi är helt överens om att det finns ett stort behov av den. Den kommer att tillsättas före årets slut. Det är bara att räkna dagarna och veckorna, så kan man ganska precist se, härifrån mitten av november, att det rör sig om de allra närmaste veckorna.

Vi träffade från Justitiedepartementet utredaren i går. Det finns ingenting i dag som på något sätt ger vid handen att det här inte skulle kunna ske som planerat. Det finns en utsedd utredare. Hon har tackat ja. Vi är i

den absoluta slutfasen med finjustering av utredningsdirektiven, och den här utredningen kommer att tillsättas. Som sagt: Det är mitten av november nu. Vi har en och en halv månad på oss. Om man då räknar den sista delen av december då det inte hålls regeringssammanträden kan man ganska klart redan nu se när det här kommer att ske.

Det som efterfrågas kommer alltså också att tillmötesgå.

Anf. 4 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Inte kommer jag att sitta ned och låta den talartid som jag har gå mig om intet! I stället vill jag skicka med något till denna utredning. Kommer ministern att fokusera på det här problemet? Det är många som hör av sig. Framför allt finns det unga villa- eller bostadsrättsköpare som är godtrogna och litar på mäklarna. Alltför många tror också att Mäklarsamfundet har en mer styrande effekt på fastighetsmäklare än vad det har, lagligt sett.

Jag skulle också vilja skicka med frågan om det är möjligt att se över utbildningen till fastighetsmäklare. Har fastighetsmäklare, när de får operera på marknaden, tillräckligt god utbildning med den etik som behövs för att möta människor som också ofta lever i en utsatt situation och vill vara trygga när de ska göra sitt köp eller sälja? Det här gäller ju både säljare och köpare.

Eftersom jag nu har råkat leta reda på procentsatserna vill jag säga att jag fann att det kunde vara så mycket som 53 % i skillnad om man tog det pris som fastighetsmäklarna lockade in folk med för att titta på en bostadsrätt och jämförde det med pris som den såldes för. Det är knappast rimligt.

Fokusera alltså gärna etiken på fastighetsmarknaden! Jag kommer att följa utredningen. Jag tycker att det är jätteintressant.

Anf. 5 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det var ändå en konkret fråga om marknadsföringen. Ja, en total översyn ska göras av marknadsföringen. Det blir alldeles fritt för utredaren att komma med egna frågor – en viktig sak när det gäller utredningen så att man inte på något sätt begränsar sig. Konsumenterna kommer att vara representerade, och det finns naturligtvis alla möjligheter att under utredningens arbete fortsätta den här diskussionen. Det är inte så att vi på något sätt lägger locket på. Tvärtom: Nu påbörjas arbetet.

Anf. 6 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellationerna 2005/06:62 och 68 om Radio Islam

Anf. 7 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Lena Adelsohn Liljeroth har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att kampen mot brottet hets mot folkgrupp ska prioriteras och Annelie Enochson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att

vidta för att komma till rätta med hets mot folkgrupp som bedrivs via Internet. De har ställt sina frågor mot bakgrund av påståenden om antisemitiska yttranden på Radio Islams hemsida och ett beslut av åklagare att inte väcka åtal på grund av bevisvårigheter. Jag har valt att besvara dessa frågor i ett sammanhang.

Att motverka rasism och främlingsfientlighet är självklart en mycket viktig samhällsfråga. Det demokratiska samhället vilar på en grundsyn som utgår från alla människors lika värde och att varje individ ska behandlas med samma hänsyn och respekt.

Straffbestämmelsen om hets mot folkgrupp skyddar mot antisemitiska hot eller uttryck för missaktning oavsett om de förmedlas via radio, via Internet eller på annat sätt. Bestämmelsen skärptes så sent som den 1 januari 2003. Då utvidgades straffansvaret och det infördes ett grovt brott med straffmaximum på fängelse i fyra år. Enligt lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor ska dessutom den som tillhandahåller en elektronisk anslagstavla ta bort meddelanden som innebär hets mot folkgrupp. Strafflagstiftningen är alltså väl utformad för att bekämpa antisemitism och rasism.

Lena Adelsohn Liljeroth hävdar i sin interpellation att de brottsbekämpande myndigheterna inte prioriterar antisemitiska brott och andra rasistiska brott. Min bild av situationen är en annan. Det pågår ett aktivt arbete som syftar till att komma till rätta med antisemitism och rasism. Låt mig ge några exempel.

I Rikspolisstyrelsens regleringsbrev för verksamhetsåret 2005 framgår att brott med rasistiska, främlingsfientliga, antisemitiska eller homofobiska inslag samt olaga diskriminering ska ägnas särskild uppmärksamhet. Även åklagarna är ålagda att prioritera denna typ av brottslighet.

I syfte att öka lagföringen och skapa en mer enhetlig rättstillämpning har Åklagarmyndigheten under våren 2005 genomfört en omfattande genomgång av samtliga inkomna ärenden vid åklagarkamrarna under 2004 rörande brotten hets mot folkgrupp och olaga diskriminering. Resultatet av granskningen kommer att sammanställas och utgöra underlag för ett tredagarseminarium den 15–17 november 2005 i Lund. Seminariet vänder sig till polisens kontaktpersoner, samtliga så kallade hatbrottsåklagare, Säkerhetspolisens författningsskydds-enhet, polishögskolan och Justitiekanslern.

Detta seminarium är en del av Rikspolisstyrelsens årliga konferens för polismyndigheternas kontaktpersoner avseende hatbrott. Konferenserna arrangeras tillsammans med Åklagarmyndigheten och speciellt utsedda åklagare, Säkerhetspolisen och polishögskolan. De har anordnats för att i samverkan åstadkomma en effektivare lagföring och en mer enhetlig rättstillämpning. De har också bidragit till ökad kännedom om de problem som Lena Adelsohn Liljeroth tar upp i interpellationen, till nationella enhetliga riktlinjer för poliser på plats och till förslag till kurser och underlag för fortbildning på området.

Då Annelie Enochson, som framställt interpellation 2005/06:68, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Ulrik Lindgren i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 8 LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag vill tacka för svaret, som var mer positivt än jag vågat tro. Det finns dock en del kvar att diskutera, tycker jag. Jag säger som den tidigare interpellanten att man inte ska missa chansen att ta diskussionen.

Jag inser att det inte är lätt för polis och åklagare att förhålla sig till de prioriteringskrav som samhället ställer upp. Som en parentes kan nämnas att poliser är ålagda att jaga taxibilar som erbjuder tjejtaxa för att kvinnor inte vågar åka buss eller tunnelbana hem. Men det är en annan debatt som vi kan ta vid ett senare tillfälle.

Låt oss återgå till ämnet, den antisemitiska propagandan och den växande oro som många svenska judar känner över extremgruppernas kartläggningar och de kopplingar som finns till högerextrema grupper; nationalsocialisterna är bara ett exempel. Det är för övrigt en växande trend att lägga ut sina fiender på Internet.

Den svenske medborgaren Ahmed Rami är en förhållandevis välkänd figur i de här sammanhangen. Det kan tyckas märkligt att hans glödande antisemitism inte förtärt honom inifrån. Han är heller inte enbart känd här. Han är känd i stora delar av Europa och förekommer, vad jag förstår, i Hizbullahs tv med viss regelbundenhet.

I Frankrike åtalades Rami och dömdes till saftiga böter för samma brott som en åklagare i Stockholm försökte väcka åtal för, men som han tvingades lägga ned. Uppenbarligen är den franska lagstiftningen tuffare än vår. Där räckte det inte med att hänvisa till att webbplatsen var registrerad utomlands. Det lär man inte ha brytt sig om i Frankrike. Det räckte i alla fall för en dom.

Genom en snabb klick på någon av sökmotorerna under ordet ”judemakt” hamnar man direkt hos Radio Islam. Där finns omfattande listor på svenska judiska författare, dansare, skådespelare, designer, musiker och konstnärer. Jag gjorde ”misstaget” att gå in och klicka på ”författare” och fick fram den lista som jag här visar upp för kammaren. Jag fick ladda skrivaren med mera papper. Det är bara ett exempel på den omfattande personregistrering som i dag förekommer på Radio Islams hemsida.

Det var också så den här interpellationen, ursprungligen en enkel skriftlig fråga, kom upp i våras. Jag blev nämligen uppringd av en av de dansare som står registrerade och som undrade om det verkligen är lagligt, om man får bete sig på det här sättet. Hon var kanske inte precis vettskrämd men kände ett starkt obehag. Det finns många andra som är rädda för det som förekommer.

Enligt Heléne Lööw på Forum för levande historia är det inte ens nödvändigt att vara jude till tron eller genom familjeband för att hamna på listan och bli betraktad som andlig jude eller förrädare till sitt folk. Hon säger också att Forum för levande historia får mycket mejl om detta.

På Ahmed Ramis hemsida, avdelningen Judiskt uppslagsverk, det som tidigare kallades Juderegistret, kan man under rubriken Komplott mot Radio Islam, och judekontrollerade medier, läsa följande: ”Eftersom ett av de viktigare målen för undervisningsväsendet och massmedia är att få folk att tro på den påstådda ’Förintelsen’ och uppnå det hundra procentiga antal troende, som judemakten kräver, har Göran Persson lovat att skyndsamt vidtaga konkreta åtgärder för att intensifiera hjärntvättningen

av högstadieeleverna och medborgarna i allmänhet och för att täppa till munnen på alla dem som utsår tvivel på tron på 'Förintelsen'."

Det finns mycket att säga om detta. Min fråga nu gäller i första hand hur och i vilken utsträckning de brottsbekämpande myndigheterna prioriterar antisemitiska och andra hatbrott. På Brå lär det inte finnas någon kompetens kvar för det, och på tidningen Expo, hos Svenska Helsingforskommittén och andra har man inte riktigt den uppfattningen att det här är något som prioriteras.

Anf. 9 ULRIK LINDGREN (kd):

Fru talman! Å interpellanten Annelie Enochsons vägnar får jag tacka för svaret och för tillfället att kunna diskutera med justitieministern det här angelägna ämnet som Lena Adelsohn Liljeroth och Annelie Enochson tagit upp.

Av justitieministerns svar kan jag få intrycket att han är ganska nöjd, alltså att allt verkar vara på plats. Sverige har straffbestämmelser om hets, därtill har de skärpts från den 1 januari 2003. Vi har ett årligt regleringsbrev som precis talar om för polisen vad de ska prioritera och ägna sig åt. Sedan har vi också konferensen nästa vecka angående Åklagarmyndighetens genomgång av ärendena för 2004.

Men rimligen är justitieministern ändå inte riktigt nöjd. Vad gäller regleringsbrevet till polisen är det en vanlig polissuck varje år att "jaha, vi ska prioritera allt i år igen". Listan över vad polisen ska prioritera är lång, och utöver det som listats i svaret i dag vet vi att våldsbrott, narkotikabrott med mera också är högt prioriterade i polisens verksamhet.

Det är naturligtvis bra att lagen påbjuder att elektroniska anslagstavlor ska vara rena, och vi har även fått en skärpning från 2003. Vi vet dock mycket väl, vilket Lena Adelsohn Liljeroth beskrivit här, att dessa anslagstavlor inte är rena. Hetsbrotten är snarare legio på de sidorna. Ahmed Rami, som i början av 90-talet fälldes för hets mot folkgrupp på grund av sina sändningar i Radio Islam, är alltfört synnerligen verksam genom Radio Islam även om han tydligen inte, vad jag vet, i en rättsprocess 2004 kunde bindas till att vara personligt ansvarig och därför inte heller kunde fällas för det. Det kan tyckas märkligt att man inte ska kunna komma åt honom.

Det handlar ju om den vanliga, grova antisemitismen. Det handlar inte, som en del försöker säga för att slippa undan, om något slags allmän Israelkritik som måste få föras. Det finns på dessa hemsidor mycket grova inslag av det slag som alltid funnits i nazistisk, kommunistisk och nationalistisk antisemitism. Det är just i egenskap av jude som man är av en sämre sort eller ond eller ute efter världsherravälde eller allas lycka.

De flesta av de här texterna är så pass stolliga att de flesta av oss tycker att det inte är någonting att ta på allvar, men inom vissa muslimska grupper tas det faktiskt på allvar. Ahmed Rami hyllas som en hjälte av somliga muslimer, och de som tror på paranoian om juden som roten till det onda får underlag, näring, för allsköns brott mot judarna.

Som Lena Adelsohn Liljeroth har påvisat här ägnar man sig på webbsidorna inte bara åt allmänna utfall mot judar, utan man registrerar även judar i Sverige och människor som anses stödja judendom på något sätt. Det finns förstås en särskilt obehaglig parallell till detta med registrering. Det var ju också vad man i den nazistiska förföljelsen rationellt gjorde.

Prot. 2005/06:27
10 november

Svar på
interpellationer

Man registrerade ordentligt först för att sedan fysiskt kunna radera människorna. Registreringen är inte av samma valör här kan man tycka. Men den representerar ändå ett allvarligt indirekt hot. Frågan till ministern är då naturligtvis: Vad har Datainspektionen gjort för att man ska kunna komma åt denna olagliga registrering? Det borde ju strida mot personuppgiftslagen.

Anf. 10 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Hur enskilda rättsliga myndigheter har bedömt enskilda fall ska inte jag kommentera, och kanske ger sig inte heller riksdagsmännen in i en alltför djup diskussion om det. Låt oss i stället se att vi verkar vara väldigt överens om hur viktigt det här är. Det är alldeles riktigt att det inte är det enda prioriterade området. Det finns mer än så. Men det är nog så viktigt. Det har ändå fått en särskild angivelse i regleringsbrevet. Och med tanke på de tillökningar som sker till polismyndigheterna ska detta också vara någonting som man kan förverkliga. Det visar också det som jag tidigare berättade om.

Det görs ju mycket mer än så här. Det här var bara några exempel. Och, som sagt, vi verkar vara helt överens om att det här arbetet är viktigt. Jag är förstås inte nöjd med situationen. Vi har gjort på det här sättet och gett de här uppdragen just därför att vi är bekymrade över utvecklingen.

Däremot är det fel när det sägs att Brottsförebyggande rådet inte skulle ha någon kunskap eller vara involverat. Det har tvärtom en väldigt central roll. Jag kan ju säga att under förra året kartlade Brottsförebyggande rådet, på uppdrag av Forum för levande historia, antisemitiska, islamofobiska och invandrarfientliga tendenser bland skolungdomar. Och från och med nästa år kommer Brottsförebyggande rådet att överta vissa delar av Säpos statistikföring av brottslighet kopplad till rikets inre säkerhet, alltså de så kallade hatbrotten. Brå är alltså sedan 1994 ansvarigt för den officiella kriminalstatistiken. Men i och med att Brå även ska ansvara för hatbrottsstatistiken ges bland annat bättre möjlighet att kvalitetssäkra denna statistik och att jämföra med annan registrerad brottslighet liksom att följa de anmälda brotten genom rättskedjan.

Brå har naturligtvis också varit involverat tidigare. Under hösten 2002 fick alla polismyndigheter ta del av Brottsförebyggande rådets rapport *Hatbrott*, vilket resulterade i flera positiva effekter i det lokala arbetet mot hatbrott. De har en viktig del och kommer naturligtvis att få en ännu mer viktig del. Jag tror också att vi är överens om att det måste finnas kunskap och fakta för att det ska vara ett bra underlag för de rättsliga myndigheterna när de nu intensifierar det här arbetet.

Anf. 11 LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag tror absolut justitieministern när han säger: Jag är inte nöjd med situationen. Jag betvivlar inte alls uppriktigheten i detta. Men det är uppenbart att ord står mot ord. På Forum för levande historia säger man till exempel att man i teorin kan prioritera sådana här brott men att man inte sätter av resurser. Man säger också på Forum för levande historia att det inte är möjligt att ha en prioritering som bygger på enskilda eldsjälur. Ibland har utredarna inte ens haft tillgång till datorer. Det är faktiskt sant.

Enligt Forum för levande historia – det var ju min källa i det här fallet – finns det inte längre någon expertis kvar på Brå, även om de nu ska få ett ansvar. I så fall har det kommit precis i dagarna, och det tror jag kanske inte.

Justitieministern säger i sitt svar att strafflagstiftningen är väl utformad för att bekämpa antisemitism och rasism, detta då enkom därför att lagen skärptes för snart två år sedan och att maximistraffet är fyra års fängelse. Men om det nu inte går, vilket inte har gått hittills, att åtala till exempel Radio Islams förgrundsgestalt för brottet hets mot folkgrupp undrar jag: Hur kan lagstiftningen vara väl utformad? Det är inte den uppfattning man har hos Forum för levande historia, hos Svenska Helsingforskommittén, hos tidningen Expo eller Svenska Kommittén Mot Antisemitism som noga följer den här utvecklingen.

Nu ska man ha ett tredagarsseminarium i Lund om sammanställningen av inkomna ärenden. Vad händer sedan? Var finns kompetensen? Var finns resurserna? Ja, kanske möjligen i Malmö i den här nya organisationen där Sven-Erik Alhem ska ansvara. Han är åtminstone inte rädd av sig, så det kanske kommer att hända lite mer då.

Men på Åklagarmyndigheten i Stockholm konstaterar man att åtminstone hittills har utredningsresurser faktiskt saknats. Det stannar alltså upp i organisationen hur mycket åklagarna än vill därför att det inte finns utredningsresurser. Okej, det är nu tydligare skrivningar i regeringsbrevet, men är det bara en målsättning eller innebär det också att det kommer att finnas möjligheter om man nu vill prioritera det här?

Det finns många som är engagerade i den här frågan som är oroliga för att man vill lägga täcket på, för att vi inte riktigt vill låtsas om att vi faktiskt har de här problemen i Sverige. Det har talats lite grann om homofobibrott, men när det handlar om de rasistiska brotten vill vi inte gärna låtsas om att de finns. Och om vi talar om dem handlar det om enstaka galningar, men tyvärr är det inte så, och det är inte bara jag som säger det.

När åtalen ibland faktiskt har räckit till rättegångar har de i många fall, vad jag förstår, utvecklats till rätt bisarra föreställningar där vittnen har kallats in för att vittna om att Förintelsen faktiskt har ägt rum. Det är det som många gånger upptar tid på de här rättegångarna, vilket är absolut bisarrt. Då undrar jag: Varför kan andra länder om inte vi kan? I Frankrike till exempel och även i Tyskland, tror jag, är det fullt möjligt att få de stora Internetleverantörerna att samarbeta även om materialet ligger på amerikanska servrar. Varför kan vi inte göra så här? Då kan inte lagstiftningen vara väl utformad som jag ser det.

Anf. 12 ULRİK LINDGREN (kd):

Fru talman! Jag uppfattade inte att jag fick något direkt svar på min fråga om Datainspektionen och om den skulle kunna göra ytterligare insatser för att delta i den här kampen mot hatbrott mot judar. Men det kanske kommer i nästa vända.

Sedan delar jag gärna förhoppningen om att konferensen i nästa vecka om sammanställningen av brotten från 2004 ska kunna leda någonstans mot mer av lagföring än vad vi hittills har sett.

Jag undrar om det i sin förlängning kanske skulle kunna innebära att vi får någon form av kvalitetsregister över hur polismyndigheterna i

Sverige faktiskt klarar upp den här typen av brott. Det finns ju ett embryo till detta inom delar av polisväsendet. Man visar att man klarar upp si och så mycket av brotten. Får vi kanske detta även på det här området som ett resultat av konferensen? Sjukvården har ju bejakat, efter mycken debatt, att man ska ha ett kvalitetsregister för att visa att ett sjukhus klarar si och så mycket av olika typer av operationer och vård. Skulle man kunna tänka sig att vi får någonting liknande för polismyndigheten?

En annan aspekt av det här är de stora kostnader som de judiska församlingarna i Sverige upplever att de måste ta för att skydda sig, skydda sin egendom och skydda sig som fysiska personer. Vad jag vet har staten vid två tillfällen ställt upp med ett visst stöd till vissa tekniska installationer. Är det någonting som staten skulle kunna göra någonting mer av? Det handlar om åtaganden för att faktiskt skydda judiska församlingar och judiska personer i Sverige.

Sedan kommer man inte undan resursfrågan. Är justitieministern beredd att tillskjuta mer resurser till polisväsendet och rättsväsendet för att komma åt den här typen av brottslighet? Kristdemokraterna anvisar i sitt budgetalternativ betydligt mer pengar till rättsväsendet. Föranleder den diskussion som finns i Sverige om hatbrott någon övervägning hos regeringen om att man är beredd att tillskjuta mer resurser för att klara upp fler av de brotten?

Anf. 13 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag ska först svara på varför jag inte går in på hur Datainspektionen har bedömt olika fall eller ska bedöma olika fall. Det är Datainspektionen som ska göra det. Jag tror att vi ska ha en viss respekt för vår grundlag i det avseendet både från interpellanternas sida och från min sida. Var och en ska svara för sitt.

Vi har skärpt bestämmelsen i lagstiftningen. Vilken lagstiftning man än har är det svårt att säga att samtliga polisutredningar kommer att leda fram till åtal och fällande domar. Det gör det inte i Sverige, och det gör det inte i Frankrike. Däremot finns det andra principer i Europa. Det har vi också diskuterat i EU, och vi har diskuterat det i EU-nämnden.

Det gäller till exempel frågan huruvida det ska vara förbjudet att påstå att Förintelsen inte ägde rum. Vi har haft en total enighet i Sverige om att detta inte är någonting som vi ska förbjuda. Om man nu kommer till en annan åsikt får man gärna framföra det i det sammanhanget. Vi har möjlighet att påverka här i riksdagen och väcka en motion men naturligtvis också att påverka det arbete som sker i EU. Än så länge har vi sett en enighet i detta.

Jag tror att det är ganska klokt att bemöta sådana fullständigt felaktiga påståenden med en bra diskussion. Man behöver inte vara det minsta rädd för att förlora en sådan diskussion. Jag betvivlar starkt att det skulle behöva bevisas i ett brottmål i Sverige att Förintelsen har ägt rum eller inte när det faktiskt inte är brottsligt att påstå vare sig det ena eller det andra. Även i detta fall vore det kanske bra om Lena Adelsohn Liljeroth kontrollerade sina uppgifter på det här stadiet. Det låter fullständigt främmande för mig.

När det gäller tillförande av resurser kan jag gärna upprepa att den socialdemokratiska regeringen med stödpartier har gjort den största satsningen någonsin med en ökning av antalet poliser. Jag tar gärna en bud-

getdiskussion. Men då får ni faktiskt ena er mer med en budget så vi kan ha en sådan diskussion och inte detta spretande exempel på fyra olika sätt som ska finansieras med kraftiga nedskärningar för dem som har det svårast. Vi tar gärna en budgetdiskussion, men då vill vi också ha ett alternativ att diskutera.

Prot. 2005/06:27
10 november

Svar på
interpellationer

Anf. 14 LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag tycker att det sista exemplet var lite ovärdigt, så jag tänker inte ens bemöta det.

Ulrik Lindgren talade om spridningseffekterna när det gäller hatbrotten. Det är tämligen allvarligt. Många finner anledning att exempelvis gå in i dessa register som är direkta personregister. Det är vad det handlar om och inte att man inte ska kunna förneka vare sig det ena eller det andra. Det ryms faktiskt inom vår yttrandefrihet, även om man kan ha synpunkter om det.

Det handlar inte bara om muslimska barn som får utstå glåpord utan även många gånger också judiska barn som till exempel inte vågar bära Davidsstjärnan. Det gjordes en undersökning för några år sedan om attityderna bland svenska ungdomar. Det var Forum för levande historia som hade ansvar för det. Det visade sig – mycket märkligt – att man någonstans tyckte att det var skönt att det inte var någon större skillnad mellan etniskt svenska barn och barn till föräldrar som hade invandrat från Mellanöstern. Antisemitismen var lika stark i båda grupperna. Jag tycker att det är ytterst anmärkningsvärt.

Jag har förstått att det inom ett par månader kommer en motsvarande undersökning om vuxna. Jag vet inte vad den går ut på. Men jag har förstått att det kanske inte kommer att vara uppgifter som helt gläder oss. Det går inte i rätt riktning.

Jag kan fortfarande tycka att det är märkligt att resurserna ändå inte räcker och att lagstiftningen inte räcker. Det är möjligt att det blir en förändring efter tredagarsseminariet när man ska gå igenom kartläggningarna och att man kanske hittar en viss strategi. Det är åtminstone min förhoppning. Tack för diskussionen.

Anf. 15 ULRIK LINDGREN (kd):

Fru talman! I förhållande till antalet för mig uppenbara fall av antisemitism är det fortfarande påfallande lite som förs till domstol och får en förtjänt fällning där. Det finns ett behov av att vi gör mer på området och att fler helst får skaka galler för sina hatbrott mot judar i det här fallet. Aftonbladet fälldes förra året. Tidningen hade såvitt jag förstår inte rensat sin webbsida ordentligt från nazistiska utfall. Men i övrigt är det väldigt magert med att man får någon fälld på området. Vi behöver göra mer.

En del i detta är resurser. Oavsett vad justitieministern kallar för satsning satsar Kristdemokraterna mer på rättsväsendets område för att vi bland annat ska kunna sköta en basuppgift för allas vår rättssäkerhet. Sedan kan man inte bara tala om resurser. Det fordrar allas vår insats. Alla måste ta avstånd och förklara att de inte tänker befatta sig med en sådan sida när det handlar om hatbrott.

Vi har nyligen sett exempel på hur Dramaten sätter upp en pjäs, som man i och för sig är fri att sätta upp, som heter Köpmannen i Venedig.

Men i programmet gör man faktiskt reklam för Ahmed Ramis Radio Islam. Det har man tyckt har varit mycket pinsamt. Men det är sådant som händer. Vi behöver jobba med allas vår medvetenhet och hela det civila samhällets avståndstagande från den typen av brott.

I januari 2004 hade vi några stycken en interpellationsdebatt med Mona Sahlin angående antisemitismen i skolorna. Hon lovade att tala med den muslimska ledningen. Frågan är vad det har blivit av den diskussionen. Till det civila samhällets mobilisering mot den här typen av brott hör också att den muslimska gemenskapen i Sverige ska vara med i det arbetet. Det kanske inte justitieministern inte kan svara på i dag. Men det är också något som fordras i en uppföljning. Det finns också en islamofobi i samhället som inte är betjänt av en ökad antisemitism. Därför behöver vi ha med oss även den muslimska delen av Sverige mot den här typen av brott.

Anf. 16 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det var inte jag som tog upp budgetfrågan, Lena Adelsohn Liljeroth. Men jag måste ändå få möjlighet att svara. Det är inte mitt fel att man inte har ett enigt budgetalternativ. Men låt oss gärna återkomma. Förhoppningsvis så kommer det, och då har vi en bra diskussion om det.

Tills vidare kan vi i varje fall konstatera att det har gjorts den största satsningen, och den kommer att fortsätta. Utöver att man gör detta minskar faktiskt antalet brott i Sverige samtidigt som resurserna till rättsväsendet ökar. Antalet brott minskade år 2004, och allt talar för att det blir en ytterligare minskning år 2005.

På så sätt ser det ändå väldigt positivt ut. Man kan ta itu med detta på det sätt som önskas, med den kunskap som man behöver från Brå och med de insatser som nu görs från de rättsliga myndigheterna. Man skulle inte göra de sakerna om man inte själv ansåg och också fått direktiv från oss att detta är prioriterat. Man gör inte det på låtsas på något sätt.

Låt oss se vad det kan leda fram till. Det är klart att det måste bli en diskussion. Men trots allt ser jag vi har en väldigt stor enighet. Det var ett utmärkt tillägg att det också finns en bredare dimension med den islamofobi som finns. Det är självklart att samtal måste föras med alla delar av samhället. Det görs också från olika delar av regeringen. Tack så mycket för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2005/06:63 om narkotikatest på barn under 15 år

Anf. 17 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Peter Althin har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att möjliggöra provtagning på barn under 15 år när narkotikamissbruk misstänks.

Jag vill inledningsvis framhålla att åtgärder mot ungdomsbrottslighet är en av mina mest prioriterade frågor. Situationen för barn som begår

brott före 15 års ålder kräver särskilda åtgärder. Regeringen avser att nästa vår lämna en proposition till riksdagen om insatser för unga lagöverträdare. Jag anser att det är mycket angeläget att det sätts in tidiga och tydliga åtgärder mot barn och ungdomar som hamnar snett i samhället. Det krävs en mängd åtgärder från insatser i utsatta områden till individuella handlingsplaner och mentorskap. Därför kommer regeringen att lämna ett antal förslag för att förebygga, upptäcka och behandla brottsligheten bland barn och ungdomar som ännu inte nått straffmyndighetsåldern.

Vi vet att brottsligheten finns bland de mycket unga och det är viktigt att detta kan upptäckas tidigt så att adekvata vårdinsatser kan sättas in. Nyttan av att tidigt upptäcka brottslighet och missbruk måste dock ständigt vägas mot den kränkning som den unge kan uppleva genom en kroppsbesiktning. Kroppsbesiktning på barn är särskilt känsligt. Om det föreligger misstanke om att ett barn under 15 år missbrukar narkotika ska detta leda till åtgärder från samhällets sida, oavsett om något drogtest föreligger eller inte.

Mot denna bakgrund ser jag svårigheter när det gäller att möjliggöra provtagning på barn under 15 år. Självfallet är integritetsaspekter av särskilt stor betydelse när frågor som dessa prövas framöver. Jag vill dessutom tydligt framhålla att jag inte anser att en sänkning av straffmyndighetsåldern, som vissa partier föreslagit, skulle vara en lösning för barn som begår brott.

Anf. 18 PETER ALTHIN (kd):

Fru talman! Tack för svaret! Och tack för i tisdags, då vi i Göteborg diskuterade brott och straff! Frågan har sin grund i den debatten också, kan man säga.

Vi har i Sverige en väldig massa brott – alldeles för många. Jag tycker att det är lite för enkelt att säga att det har gått ned under 2004 jämfört med 2003. Det är riktigt; det har gått ned med 1 % från den högsta nivå som vi någonsin har haft i Sverige. Det är alltså inte så imponerade. Vi kan väl vara överens om att vi i alla fall har alldeles för många brott i Sverige. På samma sätt kan vi vara överens om att vi har alldeles för få uppklarade brott i Sverige.

Det finns nya inslag i det här. Det finns inslag av en ökad våldsamhet. Det finns inslag av internationell brottslighet, och det finns andra tveksamma inslag när det gäller brottsligheten. Men det finns också ytterligare en sak, Thomas Bodström. Det är någonting som upprör mig och som gör mig osäker på hur vi ska lösa det här i framtiden. Det är de ungas ökade brottslighet. Man ser ofta unga människor som fälls för första gången i sitt liv, med en straffmyndighetsålder på 15 år.

Inom parentes förstår jag inte varför Thomas Bodström vänder sig till mig med påståendet om att han inte vill sänka straffmyndighetsåldern. Jag har aldrig varit i närheten av det, kan jag säga. Det är ju just detta som är problemet! Jag tror nämligen att det skickar fel signaler att sänka straffmyndighetsåldern.

När de här mycket unga människorna döms för första gångerna till ansvar kan man konstatera att de har en kriminalitet som är mångårig. Varför har det inte hänt någonting? Varför har man inte tagit hand om dessa människor innan de har hamnat i en grövre kriminalitet?

Ett av problemen är unga människors narkotikamissbruk. Under 90-talet har ungdomars narkotikamissbruk ökat. Nu är det en liten svacka, kan man säga. Samordnaren när det gäller narkotika berättade att det har gått ned med några procent. Men det ligger fortfarande på en mycket hög nivå. Jag tycker inte att man kan göra en stor sak av detta, utan man kan konstatera att många unga människor hamnar i narkotika- och drogmissbruk.

När samhället kan göra någonting åt dessa ungdomar – när de är straffmyndiga som 15-åringar – så har de missbrukat i väldigt många år. Ofta hör man talas om att föräldrarna kommer in när åtal är väckt och när domen kommer mot en ung människa och säger: Jag kände inte till detta! Jag visste inte att Kalle eller Lena missbrukade! När de har missbrukat i tre fyra år – hur ska man då kunna komma till rätta med det? Det finns naturligtvis möjligheter. Men svårigheterna blir mycket större om insatserna kommer in senare.

Nu säger Thomas Bodström att det här är en av hans mest prioriterade frågor. Jag tar det på allvar, men då blir det hela underligt. Varför har inte denna av Thomas Bodström högst prioriterade fråga när det gäller ungdomsbrottslighet lett till några spännande, aktiva och konkreta förslag? Nu kommer det någonting, möjligen under nästa år. Det ska jag naturligtvis ta del av. Jag ska se efter vad det är för förslag som kommer.

I det svar som Thomas Bodström har gett mig och som jag ska ta upp i nästa replikskifte säger han att det finns svårigheter när det gäller att möjliggöra provtagning på barn under 15 år. Jag håller med om det. Men det är just när det finns svårigheter som vi måste vidta åtgärder. Jag väntar fortfarande på ett mer fylligt svar.

Anf. 19 TORILD STRANDBERG (fp):

Fru talman! Jag skulle vilja belysa och beröra en annan synpunkt på det här med drogtest av barn – i det här fallet barn över 15 år. Det finns ju en viss skillnad i detta.

I Helsingborg beslutade skolöverläkaren Nils Lundin att de elever som går på praktiska gymnasieprogram där det finns inslag av fara i skolgången i form av att man hanterar stora maskiner eller andra saker skulle genomgå slumpvisa drogtest. Nils Lundin lät testa ungefär 150 elever. Man upptäckte att 13 av dessa, alltså nästan 10 %, hade spår av narkotika i sin kropp. Detta var elever som man inte på något sätt hade misstänkt för narkotikamissbruk. Det fanns ingen som helst misstanke hos skolan eller andra myndigheter kring någon av de här eleverna. Men man upptäckte alltså 13 alldeles oväntade narkotikamissbrukare på de praktiska programmen på ett par gymnasieskolor i Helsingborg.

För detta fick Nils Lundin och Helsingborgs stad skarp kritik av Skolverket. Det var inte tillåtet att göra så här. Det är väl rimligt att Skolverket ska kritisera det som är otillåtet och se till så att skolan följer lagen. Men det intressanta är att om en kommun av Sveriges 289 eller 290, eller hur många det nu är, väljer att göra någonting konkret åt detta så kritiserar den. Men de 288 eller 289 som inte gör någonting får ingen kritik.

Därför undrar jag om justitieministern skulle kunna vara beredd att ta ett initiativ som möjliggör slumpvisa drogtest. I det här fallet talar vi alltså om ungdomar över 15 år. Det är intressant. Man gjorde en nog-

grann utvärdering av det här. De flesta av eleverna på de här skolorna var väldigt nöjda. De sade att det stärkte dem i förmågan att säga nej till narkotika. Det stärkte den enskilde eleven när det gäller att våga tacka nej till att testa eller bruka narkotika. Han eller hon kunde ju hänvisa till att man kan fastna i ett av Nils Lundins drogtest och att man då inte får gå kvar på skolan.

Detta är ett system som man provar i Storbritannien. Man gör slumpvisa drogtest i skolorna. Det är en ganska ny lagstiftning, vad jag förstår, men erfarenheterna så här långt visar att detta är ett bra sätt att upptäcka missbruk och se till att man kan åtgärda det tidigt.

Jag skulle vilja höra justitieministerns synpunkt på det här.

Anf. 20 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Anledningen till det som jag sade om straffmyndighetsåldern är att det faktiskt kan vara så att någon från Peter Althins sida har ett intresse av att följa den här debatten.

Nu ska jag ändå korrigera lite av det som sades tidigare. Vad jag förstår finns det faktiskt inget parti som föreslår en straffålderssänkning, och det är ju det som egentligen är det viktiga att framhålla.

Frågan om skolan ska jag med varm hand överlämna till den som är berörd och som ska svara på de sakerna. Men man kan allmänt säga att här finns det naturligtvis för- och nackdelar precis som när det gäller drogtest för barn under 15 år. Det kan man naturligtvis konstatera även om man inte är ansvarig. Men det här handlar om en annan interpellation. Jag kan inte här på något sätt stå och svara på vad man ska göra inom skolan. Det är klart att det hela måste avvägas så att man kan upptäcka elever på ett tidigare stadium; det kan man konstatera. Samtidigt kan det handla om att kanske färre elever kommer till skolan. Men den diskussionen får som sagt föras i ett annat sammanhang.

Det sägs här att det inte görs någonting. Det sades också att ingenting har skett i 288 kommuner. Jag vill som svar säga att utöver det som har gjorts med den stora utredningen och det parlamentariska inslaget i den utredningen som har lett fram till det konkreta förslag som vi nu kan säga kommer efter jul så kan inte jag minnas att det någonsin har gjorts en sådan satsning och ett så stort arbete för att komma till rätta med ungdomsbrottligheten. I så fall ligger det långt tillbaka i tiden. Detta om något visar väl hur prioriterad frågan är för regeringen.

Men för att hindra den utveckling som skedde under 90-talet där ungdomar började med narkotika gjorde regeringen också en stor satsning. Utöver att en narkotikasamordnare tillsattes anslogs också ett par hundra miljoner. Det har också lett fram till det positiva resultatet. Sverige har nu kanske den allra lägsta andelen ungdomar som börjar med narkotika. Den ligger långt under länder som till exempel Danmark, Storbritannien och andra jämförbara länder. Men situationen är förstås väldigt allvarlig för varje ung person.

Det har inte minskat med några procent sedan 2000, då vi började den här satsningen, utan det är faktiskt en minskning med 30 %. Det är väldigt glädjande. Det visar hur viktigt det är att också satsa på information till unga människor, och också till unga personers föräldrar. De har en väldigt viktig roll för att upptäcka och på ett tidigt stadium gripa in till-

sammans med skola och kanske sociala myndigheter för att förhindra att en ung person börjar använda narkotika.

Det här måste naturligtvis följas upp med ytterligare åtgärder. Men det är en direkt felaktig bild av verkligheten att säga att regeringen inte har satsat på detta. Det är också viktigt att komma ihåg, vilket är mycket glädjande, och det är jag övertygad om att vi alla tycker, att gör man ordentliga satsningar får man också resultat. Jag tror inte att det finns något land i hela EU som kan visa upp en sådan förbättring av situationen som Sverige genom den här satsningen på att få unga personer att inte använda narkotika.

Anf. 21 PETER ALTHIN (kd):

Fru talman! Jag skulle tro att Thomas Bodström och jag väl har litet olika kriterier på vad som gör oss nöjda och stolta. För några år sedan var det ca 10 % av pojkarna i årskurs 9 som hade provat narkotika. Nu är det 7–8 %. Det är klart att man kan vara nöjd med det, men knappast stolt. Det är fortfarande alldeles för många som börjar med narkotika i den mycket unga åldern.

I svaret som jag fick från Thomas Bodström säger han bland annat att vi vet att brottslighet finns bland de mycket unga. Det är ett steg som jag tycker är bra. Det är positivt. Man har kunskap.

Vidare säger han att det är viktigt att detta kan upptäckas i tid – det tycker jag också är viktigt – så att adekvata vårdinsatser kan sättas in. Nyttan av att tidigt upptäcka brottslighet och missbruk måste dock ständigt vägas mot den kränkning som den unge kan uppleva genom en kroppsbesiktning.

Man vet att det finns unga som använder narkotika, man vet att det är viktigt att det upptäcks i tid och att man sätter in åtgärder. Men vad gör man? Hur ska man gå till väga? Det enda svar jag får från Thomas Bodström är att det finns svårigheter när det gäller hur man ska gå till väga. Det är ju just detta att det finns svårigheter som måste göra att vi agerar. Det förslag som Thomas Bodström kom med i svaret låter så här: ”Om det föreligger misstanke om att ett barn under 15 år missbrukar narkotika ska detta leda till åtgärder från samhällets sida, oavsett om något drogtest föreligger eller inte.”

Förklara hur det ska gå till, Thomas Bodström! Ska man ha en misstanke som det inte finns någon grund för och tvångsintä dessa ungdomar? Eller hur ska man göra?

Vårt förslag, att man ska kunna drogtesta även dem som är under 15 år, tar naturligtvis emot. Det kränker självfallet en ung människas integritet. Men frågan är då vilket som väger tyngst. Ska man helt värna om den unga människans integritet eller försöka förhindra ett mänskligt lidande som kan bli livslångt? Sätter man inte in dessa åtgärder väldigt tidigt finns det en oerhört stor risk att narkotikamissbruket cementeras, och alla vet hur oerhört svårt det blir att bryta det här missbruket när man blir äldre.

Vi gör inte detta för glädjen att angripa unga människor utan för att rädda dem. Vi vill försöka förhindra ett livslångt mänskligt lidande. Det är vår idé för att försöka åstadkomma någonting. Det vore intressant att veta hur regeringen funderar. Vilka förslag när det gäller unga lagöverträdare kan man förvänta sig någon gång nästa år? Jag ser fram emot

några förslag. Det räcker inte med att konstatera att det är svårt. Just för att det är svårt måste vi också hitta en bra medicin för att hjälpa de här unga människorna.

Prot. 2005/06:27
10 november

Svar på
interpellationer

Anf. 22 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Att gå från tio procentenheter till sju procentenheter är alltså en minskning med 30 %. Vi kan naturligtvis inte vara nöjda även om vi, som sagt, är bäst i EU och har fått den största sänkningen i EU, utan vi fortsätter det här arbetet. Det också därför som den här narkotikasatsningen fortsätter.

Det kommer konkreta förslag när det gäller den straffrättsliga biten. Det kommer att förändra situationen både för dem som begår brott när de är över 15 år och för dem som är under 15 år.

När det gäller drogtest på barn under 15 år handlar det om en svår avvägning. Det här har ju prövats tidigare. Det har bedömts av människor som har skyhögt bättre kunskaper om detta än vad både Peter Althin och jag har, nämligen psykologer, läkare och andra. Fördelen kan naturligtvis vara den att man i vissa fall upptäcker detta på ett säkrare sätt än annars. Det är en fördel. Det ska dock sägas att erfarna läkare, psykologer och andra i socialtjänsten som jobbar med ungdomar har kunskapen att bedöma om en ung person har använt narkotika.

Låt mig upplysa advokat Peter Althin om att vi har en lag om vård av unga. Det räcker faktiskt att det finns en risk för att man till exempel använder droger för ett omhändertagande. Ett omhändertagande kan göras så snabbt att det räcker med ett telefonsamtal från socialnämndens ordförande. När man väl kommer in på en institution finns det, med tanke på allvaret, alla möjligheter att göra de drogtest som efterfrågas.

Vad kan det då finnas för skäl att inte göra detta generellt? Jo, det är precis det som Peter Althin och så många läkare och psykologer säger, nämligen att det kan försämra situationen. Om man visste att det skulle bli bättre skulle det naturligtvis inte vara några problem. Om visste att detta hjälper alla unga skulle det inte vara några svårigheter. Men man kan inte bara bortse från den kunskap som finns här. Det kan göra större skada att tvinga en 14-årig flicka i förpubertal ålder att klä av sig naken inför främmande poliser. Den skadan ska vägas in. Det handlar kanske inte om att rädda de här unga personerna utan kanske mer om något som är politiskt väldigt värdefullt.

Här måste man också väga in det som många läkare och psykologer säger om att detta kan försämra situationen, det vill säga att de här unga personerna dras in ännu mer och får ännu sämre utsikter därför att de blir så kränkta att de tar avstånd från den hjälp och den vård som erbjuds. Då kan man inte säga att det är en enkel fråga. Det måste naturligtvis vägas in.

Det här är en diskussion som ska fortsätta. Jag tror att man ska ha stor respekt för dem som arbetar med de här ungdomarna. Det tror jag också ska gälla oss som diskuterar den frågan. Vi ska inte självsäkert säga: Det här vet jag för att jag tycker så. Vi ska lyssna på expertisen.

Det finns fördelar, och det finns nackdelar. Det är en svår avvägning. Det här har undersökts ordentligt av Narkotikakommissionen, och vid det tillfället kom man fram till att nackdelar övervägde. Det är alltså inte fråga om någon principiell ståndpunkt, utan det handlar om att detta kan

göra situationen sämre så att fler unga människor vänder sig ännu mer mot samhället. De vill inte söka hjälp och vård därför att man kan tvingas att klä av sig inför främmande poliser. Det skulle kunna leda till den effekt som man är så rädd för, nämligen att vi skulle få den situation som finns ute i Europa där unga människor i alldeles för stor utsträckning använder narkotika.

Anf. 23 PETER ALTHIN (kd):

Fru talman! Thomas Bodström blandar riktigt vettiga saker med snömos. Det är väldigt svårt att försöka sortera upp den här mängden ord.

Dessutom vill jag än en gång säga att visserligen är jag advokat och varje gång vi har en debatt tilltalar Thomas Bodström mig med det, men här är jag i den funktionen att jag är riksdagsledamot för Kristdemokraterna. Men det kan vi bortse ifrån.

Det finns säkert många experter på den sidan som säger att det vore bra att snabbt komma till rätta med narkotikaproblematiken och att hitta dem som redan som 12-åringar använder narkotika innan de är fast i sitt missbruk. Det borde vara något som man tar på allvar och där borde man verkligen försöka nå ett resultat.

Thomas Bodström säger att det är svårigheter. Självklart finns det svårigheter. Det är hela tiden en avgränsning och avvägning. Men vi måste våga för att rädda dessa unga människor.

Tidigare träffade jag ofta människor som hamnat i kriminalitet och som sade: Varför hände det inget när jag var yngre?

Jag vågar påstå att de flesta av dessa narkotikamissbrukande 12- och 13-åringar som sedan är fast i missbruket som 17–18-åringar undrar varför ingen hjälpte till när de var 12 år och konstaterade det de själva visste, nämligen att de missbrukade narkotika, så att de fick hjälp innan det var för sent.

Jag ska följa de förslag som kommer från regeringen. Om regeringen saknar förslag, kom till oss. Vi har en bra motion om brottsförebyggande arbete och unga brottslingar som vi gärna delar med oss.

Anf. 24 TORKILD STRANDBERG (fp):

Fru talman! Justitieministern säger att man måste väga detta mot kränkningen. Det är naturligtvis alldeles riktigt. Men jag har svårt att se en situation där det är bättre att som samhälle, förälder och skola sväva i ovisshet än att veta att en elev brukar narkotika.

Exemplet från Helsingborg, som jag tycker att justitieministern ska studera närmare, visar väldigt tydligt på detta. Eleverna är positiva. Man får råg i ryggen när det gäller att tacka nej. Man säger förnuftigt att det väl aldrig kan vara en fördel att samhället inte vet.

Jag har också svårt att se hur man som politiker och ansvarig i en kommun inför en 15- eller 16-åring föräldrar kan argumentera så här: Vi bedömde att kränkningen för att få visshet om ditt barn brukar eller missbrukar narkotika var så stor att vi lät bli. Därmed fördröjdes kanske de insatser som vi trots allt kan göra, med flera år.

Jag tror att det argumentet är svagt och måste prövas väldigt noga.

13 av 150 i Helsingborg – visserligen över 15 år – missbrukade narkotika. Det var fullständigt oväntat. Jag tycker att det är en alarmerande siffra som måste tas på allvar. Drogtest kan vara ett sätt.

Anf. 25 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Om man inom en utbildning på gymnasiet har detta som villkor behöver det kanske inte innebära samma kränkning som det kan vara att tvinga en 13-åring att klä av sig inför helt främmande poliser. Det är något helt annat.

Detta får, som sagt, de som arbetar med de här frågorna gärna fortsätta att diskutera för att komma fram till de slutsatser som behövs.

När det gäller drogtest tror jag att vi kan vara överens om att det inte innebär att det är 100 mot 0, oavsett det som man har kommit fram till tidigare nämligen att skadan överväger nyttan. Vilken väg man än väljer kommer man självklart att få vissa fördelar och nackdelar. Det kommer vi att få leva med vare sig vi ändrar eller fortsätter med den här principen. Det kommer alltid att vara så att det i vissa fall hade varit bättre att göra testen tidigt. Även om vi skulle ändra kommer vi fram till att det innebär att det finns personer med trasiga hemförhållanden som inte vill söka hjälp och stöd hos till exempel en skolsyster och som får en fientlig inställning till myndigheterna, skolan och socialtjänsten som kanske kan vara den enda räddningen ut ur ett påbörjat missbruk.

En ung flicka vill inte råka ut för situationen att hållas fast och kanske kläs av inför helt främmande poliser. Man kan nog med ett minimum av empati förstå hur en sådan situation kan se ut. Det är ju inte bara fråga om att man sträcker fram armen. Hur gör man med de ungdomar som absolut motsätter sig? Jo, då ska det alltså kläs av och hållas fast. Man kan nog tänka sig att det faktiskt är en väldigt stor kränkning för många unga flickor, men även unga pojkar.

Om expertisen anser att detta är en större skada än nytta ska vi inte införa något som leder till en större skada och att fler ungdomar hamnar i narkotikamissbruk. Om det kommer fram undersökningar som visar på att detta leder till att det är fler ungdomar som klarar sig är det självklart ett tungt vägande skäl för att införa det. Ytterst handlar det inte om att visa politisk handlingskraft. Det handlar om att göra det bästa för unga personer. Den nyanserade debatten måste vi våga fortsätta.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2005/06:65 om Utveckling av barnomsorgsgarantin

Anf. 26 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Fru talman! Christer Nylander har frågat mig om jag avser att ta initiativ till att utveckla barnomsorgsgarantin så att föräldrar som inte får förskoleplats i tid ska få skadestånd från kommunen.

Låt mig först inleda med att säga att jag delar Christer Nylanders uppfattning att ingen ska behöva tacka nej till ett arbete för att det inte finns barnomsorg. Det är vidare helt oacceptabelt att människor tvingas tacka nej till arbete för att kommunen inte erbjuder barnomsorgsplatser i tid. Jag kan dock inte instämma i påståendet att det i många kommuner kvarstår problem med långa barnomsorgsköer.

Skolverkets nyligen publicerade uppföljning av tillgängligheten till förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen 2005 visar tydligt att de

allra flesta kommuner lever upp till kraven att inget barn ska behöva vänta mer än tre fyra månader på en plats i förskola, fritidshem eller familjedaghem. Några fakta ur Skolverkets rapport talar sitt tydliga språk. I stort sett alla kommuner, 98 %, räknade i maj 2005 med att kunna erbjuda plats i förskola eller familjedaghem till förskolebarn i september om föräldrarna anmält behovet i maj. Antalet kommuner som kan tillhandahålla platser i enlighet med lagstiftningen har därmed ökat sedan 2003, från 274 till 283.

Väntetiderna är i en del kommuner dock längre i januari än i september. 14 kommuner räknade i maj 2005 med en längre väntetid på plats till förskoleverksamhet i januari än i september. Detta ser jag mycket allvarligt på.

De allt färre kommuner som under årens lopp inte uppfyllt lagstiftningen har dock i allmänhet haft tillfälliga problem. Endast ett fåtal kommuner återkommer i flera uppföljningar bland dem som inte kan erbjuda plats utan långa väntetider.

För mig som förskoleminister är det viktigt att bevaka och utveckla förutsättningar för att kommuner som på olika grunder tillfälligt inte uppfyller sina skyldigheter kan göra det framöver. En sådan förutsättning är att det finns tillräckligt med personal. Regeringen införde därför den 1 januari 2005 ett riktat statsbidrag för personalförstärkning i förskolan. Genom detta får kommunerna förutsättningar att bygga ut verksamheten när antalet barn ökar. Därutöver är Skolverkets bevakning på området värdefull, både som återkommande uppföljningsstudier och som en del i arbetet med inspektionerna. Skolverkets möjlighet att utöva kritik mot kommuner som inte uppfyller lagstiftningens krav och sedan följa upp dessa kommuner under en längre tid har visat sig vara ett effektivt medel till måluppfyllelse.

Skyldigheten att erbjuda plats i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg i enlighet med lagstiftningen är en kommunal uppgift. Skolverket är nationell tillsynsmyndighet och ska kontrollera så att huvudmannen följer de bestämmelser som gäller för verksamheten. Frågan om generellt utökade sanktionsmöjligheter mot kommuner som inte följer gällande bestämmelser diskuteras i Tillsynsutredningens slutbetänkande. Regeringen avser att återkomma i denna fråga när Tillsynsutredningens förslag beretts klart.

Anf. 27 CHRISTER NYLANDER (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. Medan vi debatterar den här frågan i riksdagen går ganska många småbarnsföräldrar hemma med en gnagande oro i magen. Oron gör ont. Den gör att man fungerar sämre. Den kan till och med innebära en osäkerhet för framtiden som gör att familjerna fungerar sämre. Därför är detta ett väldigt bekymmersamt problem.

Jag blir lite förvånad när jag hör förskoleministerns svar. Jag ska utveckla det vidare.

Jag trodde nämligen att Lena Hallengren skulle ta chansen att visa större förståelse för dem som fastnar i detta. I svaret ser man tydligt taktiken att använda sig av statistik på det sätt som passar en själv bäst.

Visst är det så att 98 % av kommunerna klarar barnomsorgsgarantin. Det är väldigt bra. Man kan ju fråga sig om man ska fundera så mycket

på de 2 % som inte gör det. Jag tycker att man ska göra det, även om 2 % är få procent. Men om man tittar på vad som finns bakom dessa 2 %, om man tar sig den lilla tiden och satsar det lilla engagemanget, ser man ganska snart att i dessa kommuner, de 2 % som inte uppfyller barnomsorgsgarantin, bor en miljon människor av den svenska befolkningen. Åtminstone två av dem som misslyckas är nämligen väldigt stora kommuner. Nästan en miljon människor i Sverige bor i en kommun som inte klarar den barnomsorgsgaranti som det är lagstadgat att man ska klara. Det handlar om Göteborg, Malmö, Arvika, Ekerö, Lomma, Rättvik, Filipstad och många fler. Totalt är det, som förskoleministern sade, 14 kommuner, och tillsammans har de nästan en miljon medborgare.

Varför väljer förskoleministern att använda statistiken på ett sådant sätt att detta ser ut som ett litet problem? Det är ju inget litet problem när en miljon människor är drabbade av det. Varför dölja de verkliga problemen?

I Göteborg, landets näst största stad, är det till och med så att man sju år i rad har misslyckats med att uppfylla barnomsorgsgarantins krav. Ändå händer ingenting. Förskoleministern säger att hon tycker att det är väldigt allvarligt att kommuner inte gör någonting och att en av hennes viktigaste uppgifter är att följa upp detta. Ändå har man i det socialdemokratiskt styrda Göteborg misslyckats sju år i rad, och ändå händer ingenting i den här kommunen.

Fru talman! Det förvånar mig något när förskoleministern i sitt svar hänvisar till Tillsynsutredningens betänkande från 2004. Jag ska erkänna att jag inte har läst exakt varje ord i detta, men jag har snabbläst det och letat efter något som helst förslag som skulle kunna innebära att barnomsorgsgarantin skulle skärpas så att föräldrarna kan få skadestånd om Göteborgs kommun, Malmö kommun eller någon annan kommun inte skulle leva upp till den barnomsorgsgaranti som finns. Där finns dock ingenting av detta. Jag förstår inte riktigt varför denna lilla utredning kom in i detta svar. Där finns ingenting, vad jag kan hitta, som har någon som helst bäring på det som förskoleministern sade. Jag skulle bli väldigt glad om förskoleministern kunde rätta mig på den punkten och säga: Här har regeringen underlag för att skärpa barnomsorgslagstiftningen och göra garantin till en riktig garanti.

Folkpartiet vill ge det beskedet. Vi tycker att barnomsorgsgarantin ska vara en garanti. Finns det en lag som säger att familjer som behöver barnomsorg också ska få det inom tre fyra månader efter det att de anmält det måste den lagen också innebära någonting i praktiken. Det är inte rimligt att en kommun som Göteborg sju år i rad kan misslyckas med att uppfylla barnomsorgsgarantin utan att detta får någon som helst effekt.

Jag skulle vilja avsluta med att ställa frågan: Vilket besked ger förskoleministern till de föräldrar i Göteborg som just i denna stund funderar över om de ska behöva tacka nej till högskoleplatsen eller vilket besked de ska ge till arbetsgivaren om när de kommer tillbaka från föräldraledigheten? Många familjer i Sverige kan inte ge det beskedet i dag.

Anf. 28 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Fru talman! Vi har inget som helst intresse – varken Christer Nylander eller jag, hoppas jag – av att leka med statistik och göra den vare sig

bättre eller sämre, inte heller av att få det att låta som om en miljon människor inte får plats för sina barn i barnomsorgen. Jag tycker att vi alla ska försöka hålla oss till det som är fakta så långt det bara är möjligt.

Diskussionen är naturligtvis inte riktigt så enkel som att säga att en kommun uppfyller eller inte uppfyller. Jag menar att vi måste kunna granska detta lite noggrant. Jag ska rätta Christer Nylander på en punkt och säga att Göteborg i tio års tid inte har kunnat uppfylla barnomsorgsgarantin, vilket är bedrövligt. Dock ska vi kanske titta lite djupare i siffrorna för att också göra en kommun lite rättvisa som under denna mandatperiod – sedan 2002, vilket är den tid jag har bett att få undersökt – har byggt 3 600 nya platser. Det är väldigt mycket.

Jag tycker så här: Kommuner ska uppfylla barnomsorgsgarantin. De ska inte betala pengar till en förälder som inte får plats. En garanti är bara en enda sak: en plats inom barnomsorgen. Göteborg har byggt 3 600 nya platser. Att kommunen i dag har elva barn som står i kö i en hel stadsdel och som inte får plats på fyra månader är otroligt allvarligt för de elva barnen, men få det inte att låta som att det är en miljon människor, en stor del av Sveriges befolkning och en ganska stor andel av alla barn, som inte får plats.

Malmö är ytterligare en sådan här kommun. Eftersom de inte får tala själva här i talarstolen i dag vill jag säga att Malmö på ett år har byggt 900 nya platser. Det är ett otroligt stort åtagande. De fortsätter det arbetet.

Med detta vill jag bara säga att det är klart att det spelar roll att Skolverket ständigt har en dialog och följer upp detta. Det är inte till vare sig Göteborgs, Malmös, Täbys eller Håbos fördel att finnas i den här typen av statistik. Det är sju kommuner. I januari är de 14. Det är svårare. Det betyder inte att de inte ska anstränga sig, att de har rätt att säga till en förälder: Vi erbjuder dig ingen plats. Det är just av det skälet vi har en väl utbyggd barnomsorg i Sverige: för att man ska kunna kombinera arbete och familj.

Att ha ett skadestånd och ge pengar i stället för en barnomsorgsplats är absolut ingen lösning. Det som Tillsynsutredningen diskuterar, för att förtydliga det som kanske är lite otydligt i mitt svar, är att kommunen kan dömas till vite. Detta diskuteras i många olika fall, såväl när det gäller barnomsorg och skola som i fråga om annat där kommunen har ett ansvar men inte tar det ansvaret eller inte fullföljer den uppgift man har.

Återigen: Jag tycker att vi ska tala om statistik såsom den är. Vi ska också tala om hur vi kan komma till rätta med detta problem. En satsning som vi nu gör är 6 000 fler förskollärare, barnskötare och andra vuxna för att se till att det blir ännu bättre kvalitet i förskolan och att man också får möjlighet att bygga ut sin förskola med visst stöd från staten.

Anf. 29 CHRISTER NYLANDER (fp):

Fru talman! Det är nu tio år sedan vi fick en barnomsorgsgaranti i Sverige. Jag tror att det var ett initiativ från Folkpartiet i den regering vi hade då. Sedan dess är kommunerna skyldiga att inom tre fyra månader erbjuda plats i förskoleverksamhet. Jag måste säga att jag förvånas över att det ska vara så svårt att planera, att man i tio års tid misslyckas med att planera när alla andra kommuner, kommuner som har mer turbulens

än vad till exempel Göteborg har, klarar av att planera för att möta kravet på barnomsorgsgaranti inom tre fyra månader.

Ett av problemen tror jag är att de ekonomiska incitamenten är felvidna. Det är faktiskt så att man tjänar pengar på att ha folk i kö i stället för att bygga en plats. Det är billigare för kommunen att ha barn utanför än innanför barnomsorgen. Detta vill vi ändra på.

Från Folkpartiets sida är vi jättebekymrade över att så många familjer är i den här situationen. En miljon människor bor i kommuner som inte klarar barnomsorgsgarantin – det var det jag sade; jag sade inte att en miljon barn väntar i kö. Det visar att det inte är några små kommuner som har de här problemen. Hur ska vi se till att dessa föräldrar får en chans, att de får lite mer trygghet, att de slipper gå runt med den där känslan i magen av att inte kunna planera sin framtid? Hur ska vi göra för att dessa föräldrar ska kunna säga till sin högskola: Ja, jag tar platsen, för jag vet att jag får plats i förskolan inom tre fyra månader? Hur ska vi göra för att dessa föräldrar ska kunna ge sin arbetsgivare beskedet: Jag kommer tillbaka om tre fyra månader, för då vet jag att jag får barnomsorg?

Vi har funderat på detta och kommit fram till att den summa som kommunerna annars skulle ha använt till att bygga en förskoleplats i stället skulle kunna användas till att ge föräldrarna ett skadestånd. Då hade de ekonomiska incitamenten blivit de rätta. Då hade man tjänat på att se till att man klarade detta. Planeringen är nämligen inget gott skäl för att inte se till att barn som har behov av förskola får det i rimlig tid. Tre fyra månader tycker jag att en kommun borde kunna klara av.

Jag tycker ändå att frågan kvarstår till förskoleministern, som tycker att detta är viktigt – vi är ju tydligen överens om att det är viktigt att man klarar barnomsorgsgarantin: Vilket råd ger förskoleministern till den förälder som i dag funderar på vilket besked hon ska ge till arbetsgivaren eller han ska ge till högskolan? Vad är det som gör att det blir ett problem för förskoleministern att tycka att man ska ställa tuffare krav på kommunerna att uppfylla barnomsorgsgarantin så att den blir en garanti på riktigt?

Anf. 30 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Fru talman! Hur kan en garanti som säger att man har laglig rätt till barnomsorg inom tre fyra månader bli ännu mer garanti? Hur blir det enklare, kan Christer Nylander få förklara, för den enskilde föräldern att verkligen gå tillbaka till arbetet och våga anmäla det till sin arbetsgivare om man får pengar i stället för barnomsorgsplats? Det har ju inte löst problemet. Det är därför jag säger att skadestånd inte löser ett problem. Det kan möjligtvis vara någonting för Folkpartiet att driva – att kommunen i stället för att använda pengarna till att bygga barnomsorgsplatsen betalar ut dem till föräldrarna – men det löser inte problemet för den som ska återgå till arbete, för den som ska återgå till studier eller för den som kanske inte vill någonting annat än att ha en barnomsorgsplats till sitt barn för barnets egen skull.

Garantin är väldigt tydlig. Jag tycker att Christer Nylander också ska titta på dessa kommuner – Christer Nylander antyder här att det bara skulle vara stora kommuner, men så är det är verkligen inte heller – och

vad som gör att de inte lyckas uppfylla garantin. Det är också Täby, Häbo, Dals-Ed och Rättvik, vilket inte är några stora kommuner.

Det här är inte bara en enkel fråga om att bli tydliga. Vi är otroligt tydliga. Vi har precis samma uppfattning om hur betydelsefullt detta är. Det finns skäl till att vi satsar mer resurser på förskolan för att också underlätta för kommunerna. Men ett skadestånd underlättar inte för den enskilda föräldern.

Jag vill också hävda att det arbete som Skolverket bedriver är effektivt. Det borde gå mycket snabbare. Det håller jag med om. Men barnomsorgen är i stort sett utbyggd. De problem man i dag står inför gäller andra förutsättningar. Det handlar om att verkligen bevaka den demografiska utvecklingen, att som kommun vara väldigt vaksam på när det föds nya barn, när det sker en babyboom i en kommun eller i en stadsdel och att även bevaka de inflyttningar som sker av barnfamiljer.

Så långt har kommunerna kommit, och där befann vi oss inte när lagen om barnomsorgsgarantin infördes för tio år sedan. Vi har kommit mycket långt. Jag är inte nöjd med det, men jag tycker att vi ska ha en resonabel diskussion.

Jag står inte här i dag för att ta en detaljdiskussion om Göteborg. Men jag tycker att vi också ska se Göteborgs ansträngningar för att komma till rätta med problemet. Jag förutsätter att det här är sista gången vi ser Göteborg i den här typen av statistik.

Anf. 31 CHRISTER NYLANDER (fp):

Fru talman! Det var ju väldigt bra att förskoleministern förutsätter det. Men det borde man ha förutsatt redan för tio år sedan. Förskoleministern säger att det borde ha gått snabbare. Javisst, det här har hållit på i tio år, ändå är det inte mycket bättre.

Det finns till och med stadsdelar som i dag hävdar att de har så dålig ekonomi att de inte klarar att bygga ut förskolan i den takt som de vet skulle behövas. De skyller på den dåliga ekonomin. Hur skulle det se ut om man gjorde det i skolan? Nej, vi kan inte erbjuda alla åttaåringar skolgång för vi har inte råd att bygga ut antalet platser. Den argumentationen finns i kommuner i dag.

Nej, det blir inte bättre för föräldrarna. De kan inte ge bättre besked till högskolan om de får pengar i handen i stället för en förskoleplats. Det de ska ha är en förskoleplats. Men man måste fundera på hur man skärper till den här garantin så att man inte ska behöva säga i tio år att nästa år kanske det blir bättre. Man måste fundera på hur man skärper till den här garantin så att föräldrarna och kommunerna vet att nu är det på allvar.

Man skulle kunna se det som en sorts böter för kommuner som inte uppfyller den barnomsorgsgaranti som det finns en lagstiftning om att de ska uppfylla. Jag tycker att det faktiskt är obegripligt att förskoleministern inte funderar ännu mer på hur hon kan se till att de socialdemokratiska ledningarna i Malmö och Göteborg – för det är framför allt där problemet finns, även om det finns i småkommuner också – faktiskt skärper till sin politik så att det får prioritet att se till att uppfylla barnomsorgsgarantin, om nu förskoleministern tycker att detta är en så viktig sak.

Jag hade hoppats på en förändring. Jag hade hoppats på att vi ändå skulle kunna få en diskussion om att skärpa garantin så att vi kan se till att föräldrar känner lite mer trygghet och lite mindre oro inför framtiden. Tyvärr tolkar jag svaret på interpellationen som ett nej, och det bekymrar mig. Jag tror att vi kommer att stå här om ett år eller ett halvår igen och fundera på varför föräldrar ska behöva leva med den här oron.

Anf. 32 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Fru talman! Jag tror inte att det är otydligt i och för sig, men jag säger det ännu en gång: Ingen ska behöva tacka nej till vare sig arbete eller studier därför att man inte har en barnomsorgsplats. Det är det garantin innebär. Det är det som lagen sedan 1995 innebär.

År 1995 var det 67 % av alla barn som hade en plats inom barnomsorgen. I dag är det nästan 84 %. Det har skett en otrolig utbyggnad, och jag tycker att vi också måste se den verkligheten.

Det finns inget försvar för en kommun att inte ordna plats till dem som är framtidens kommuninvånare, till dem som många gånger också arbetar i kommunens egna verksamheter.

Det målmedvetna arbete som Skolverket bedriver menar jag ger resultat. Det borde gå betydligt snabbare än så. Det kan vara så att en kommun har en tillfällig svacka, att man tillfälligt inte lyckas uppfylla lagen. Det är inget försvar. Men att i årtal, år efter år, ständigt återkomma i samma svarta statistik är naturligtvis någonting som kommunen har ett mycket stort ansvar för.

Att införa någon typ av vite eller skadestånd är en mycket större fråga än det kanske låter som i den här debatten. Jag tycker inte heller att en kommun ska kunna köpa sig fri från den här typen av lagstiftning utan det är en plats som ska erbjudas. Det ska pengarna användas till.

Men återigen hoppas jag och förutsätter att de kommuner som i dag närmar sig möjligheten och som har arbetat hårt för att verkligen erbjuda platser om tre fyra månader verkligen ska göra det, inte för kommunens egen skull, inte för min och Christer Nylanders skull utan för alla de föräldrars skull som behöver plats i barnomsorgen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.25 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då statsministerns frågestund skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

6 § Statsministerns frågestund

Anf. 33 TALMANNEN:

Vi hälsar statsministern välkommen.

Föräldraförsäkringen

Anf. 34 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Socialdemokraterna har nyligen avhållit sin kongress. Där beslutade man att under de kommande fyra åren se till att, som det heter, knyta en större del av föräldraförsäkringen till respektive förälder. På svenska betyder det att genomföra en tvångsdelning av föräldraförsäkringen.

Min uppfattning är att föräldrarna själva känner sina barn bäst och är de som ska avgöra hur föräldraförsäkringen ska fördelas mellan föräldrarna. Och det är väl för deras skull som föräldraförsäkringen finns till? Det är föräldrarna själva, inte vi som politiker, som ska avgöra hur barnen ska tas om hand under den första tiden.

Min fråga till Göran Persson är: Varför inte inrikta sig på att skapa möjligheter och inte tvinga människor till något som de inte vill göra?

Anf. 35 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det är riktigt att vi har haft en kongress. Det var ett härligt möte, för att uttrycka mig på ett sätt som Hägglund känner igen. Det är riktigt att vi diskuterade föräldraförsäkringen. Men jag känner inte igen den beskrivning som Hägglund ger av beslutet.

Innan vi prövar att kvotera ytterligare vill vi se till att kvinnor och män får lika lön för lika arbete. Vi vill se till att de kvinnor som har en ofrivillig deltidsanställning får en heltidsanställning. Och vi vill höja taket i föräldraförsäkringen. Om detta, när det är gjort, inte resulterar i en jämnare fördelning är vi därutöver beredda att gå vidare. Men först gör vi det här. Och jag skulle knappast tro att vi under nästa mandatperiod har kommit förbi dessa svåra frågor.

Hägglund kan därför sova lugnt och förena sig med några andra partier här i riksdagen som kommer från det andra hållet och som tycker att vi har tagit avstånd från kvoteringen. Men vi har gjort varken det ena eller det andra. Vi följer den linje som vi har följt förut. Vi vill ha ett jämlikare uttag, men först ska dessa frågor klaras ut.

Anf. 36 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Eftersom ett gott samvete är den bästa huvudkudden så brukar jag sova lugnt.

Men man kan fundera på hur det ligger till eftersom till exempel Wanja Lundby-Wedin, som är ledamot av Socialdemokraternas verkställande utskott och tillika LO-ordförande, säger att det måste komma förslag under nästa mandatperiod som går mot en ökad individualisering, alltså en lagstiftningsmässig fördelning. Det är hennes tolkning av beslutet.

Samma tolkning gjorde i praktiken den ansvariga ministern Berit Andnor under själva debatten då hon sade att det här inte var en kom-

promiss, alltså det som blev beslutet, utan att detta innebär att fler månader än i dag ska knytas till en förälder. Och hon uttryckte sig precis på det sätt som jag angav i min fråga. Varför inte inrikta sig på att skapa möjligheter och inte tvinga människor till något som de inte vill göra?

Göran Persson har möjlighet att här och nu – jag skulle välkomna om han tog det tillfället – lova de svenska barnfamiljerna att Socialdemokraterna under den kommande mandatperioden inte kommer att lägga fram några förslag som innebär att man lagstiftningsmässigt fördelar föräldraförsäkringen åt föräldrarna.

Anf. 37 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Göran Hägglund vägrar att lyssna när jag beskriver vilken metod som vi har valt. Först vill vi ha en jämnare fördelning av uttaget av föräldraledigheten. Jag hoppas att också Kristdemokraterna är klara över att det är ett önskvärt resultat. Om man säger att man har en sådan önskan, då ser vi vissa strukturella frågor som förhindrar detta. Kvinnor har i mindre utsträckning än män heltidstjänster – ofrivilligt. Det är den typen av ekonomisk orättvisa det gäller.

Det andra är att kvinnor och män inte har lika lön för lika arbete.

Det tredje är att vi ofta har haft en situation där högavlönade män har straffats ekonomiskt när de har tagit ut föräldraledighet.

Dessa saker gör vi allra först.

Om detta inte fungerar och ger ett jämnare uttag, då är vi därutöver beredda att komma tillbaka med nya förslag. Om det sker under nästa mandatperiod eller därefter återstår att se.

Integrationen

Anf. 38 MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! När jag tillträdde som partiordförande för fyra och ett halvt år sedan talade jag rätt mycket om de regionala och sociala klyftor som jag såg fanns i vårt samhälle. Och jag fortsatte att tala om detta.

Jag har besökt ett antal områden under dessa fyra och ett halvt år då jag har kunnat studera hur dessa klyftor snarare har ökat än minskat.

Det senaste besöket gjorde jag i dag i Ronna utanför Södertälje. Där kan man se ett tydligt utanförskap och tydliga sociala klyftor. Och detta utanförskap är väldigt mycket kopplat till bristen på jobb. Det är den tydligaste signalen om att framför allt ungdomar står utanför.

I Ronna har bara varannan person jobb. Ännu sämre är det när det gäller kvinnor. Och i den här gruppen som inte har något jobb och som står utanför finns naturligtvis många ungdomar. Detta är förfärligt, och det är inte acceptabelt att det ser ut på det här sättet.

Min fråga till statsministern är: Vilka konkreta förslag finns från regeringen och från landets statsminister för att minska detta utanförskap och visa dessa ungdomar att de behövs i samhället? Vad tänker ni göra?

Anf. 39 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det är ganska lätt att svara på vad man bör göra. Det svåra är naturligtvis att sedan göra det också.

Vad gäller unga människor är det viktigaste av allt bra skolor och att de får lära sig svenska språket. Där lyckas vi nu. Vi ser att det blir bättre resultat. Och vi ser framför allt att andelen unga som börjar på universitet och högskolor i dag är lika stor i den gruppen som i befolkningen i övrigt som har utländsk bakgrund. Det är unikt för Europa. Jag tror inte att något annat land har en sådan situation. Man kan jämföra med exempelvis Frankrike, som inte ens har studielån och studiemedel till sina ungdomar.

Den här politiken var Centern med på en gång i tiden, men man har nu hoppat av och förenat sig med de borgerliga när det gäller utbyggnaden av högskolan.

För de vuxna är det arbete som gäller. Det finns ingen starkare integrerande kraft än ett jobb. Många av de vuxna som har kommit till Sverige har kommit under en lågkonjunktur. Nu ser vi också där hur det vänder och hur sysselsättningsgraden bland utrikes födda stiger. Jag är ganska optimistisk.

Anf. 40 MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag kan konstatera att det inte är särskilt många konkreta förslag. Ja, vi behöver en bättre skola. Men sanningen är att var femte elev går ut gymnasiet utan godkända kunskaper. Det är den politik som ni har fört. Och det blir ju inte bättre.

Sanningen är att utanförskapet ökar. Arbetslösheten bland invandrare och bland ungdomar ökar. Det är det som vi ser, och det är det som dessa ungdomar känner frustration över.

Statsministern säger att vi måste skapa jobb. Ja, men det kan vem som helst säga. Men frågan är hur.

När vi från Allians för Sverige lägger fram förslag om att öka småföretagandet riktar det sig väldigt mycket till gruppen invandrare och de som behöver komma in på arbetsmarknaden. När vi lägger fram förslag om nystartsjobb riktar sig det till de grupper som står utanför – invandrare, långtidssjukskrivna, ungdomar – därför att vi ser att det är så otroligt angeläget att framför allt gruppen ungdomar kommer in på arbetsmarknaden.

Jag har inte sett dessa konkreta förslag. Jag ser bara att utvecklingen går åt fel håll, och för det bär regeringen ansvar. Det är en tydlig signal till dessa områden att ni från regeringen inte bryr er, utan ni låter detta ske.

Anf. 41 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Maud Olofsson har en ovana att påstå saker och ting som inte är sanna. Titta på utvecklingen i de 24 mest utsatta områdena. Du kommer att se en motsatt tendens till den du beskriver – högre sysselsättningsgrad, bättre resultat i skolorna och framför allt det viktigaste av allt, nämligen att ungdomar som är födda i dessa områden går vidare till högskolan i samma utsträckning som de som är födda i Sverige. Det är ett resultat av högskoleutbyggnaden i Malmö, på Södertörn och i övriga delar av vårt land som vi en gång i tiden var överens om, men när vi nu vill fortsätta den är Centern inte med, och det beklagar jag.

Det är en svår uppgift, men definitivt inte av en sådan karaktär att Maud Olofssons beskrivning kan anses riktig och rättvisande.

Anf. 42 PETER ERIKSSON (mp):

Herr talman! En av vår tids verkligt stora frågor handlar om klimatförändringarna. Jag och Miljöpartiet har under den här mandatperioden drivit en ganska bred strategi för att vi i Sverige ska komma i gång och bli ledande när det gäller att få en omställning från oljeberoende till förnybara bränslen, till miljöbilar, och att få ut bränslena runtom i Sverige. Jag tycker att vi har fått med oss Socialdemokraterna på den här linjen. Under det senaste året har jag också ganska mycket pratat om att vi måste få en bred omställning och bli av med oljeberoendet därför att det skapar en sårbarhet i Sverige som är väldigt allvarlig för svensk ekonomi.

Jag ser att Göran Persson på den senaste kongressen har tagit initiativ till en oljekommission. Är det är ett tecken på att Socialdemokraterna nu verkligen kommer att vara med och driva de här frågorna vid sidan av oss? Därmed kan vi faktiskt få ett ännu större genomslag som gör att svensk industri blir världsledande vad gäller nya miljöbilar men också effektivisering – nästa viktiga område.

Anf. 43 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag är inte alldeles säker på att vi är så glada över beskrivningen att vi ska vara med och driva det här ”vid sidan av” Miljöpartiet. Det är kanske inte riktigt så det har gått till, men det kan vi tvista om i ett annat forum.

För min del är det solklart. Vår generation har en jätteuppgift i att ställa om vårt moderna samhälle till ett samhälle som inte är beroende av olja – detta av två skäl: dels vet vi inte hur länge oljan räcker – den kan ta slut tidigare än vi tror – dels är den klimatförändring som pågår av ett sådant slag att vi ändå inte kan fortsätta att använda olja på samma sätt som vi nu gör. Det får konsekvenser för transportsektorn och, inte minst, för husuppvärmningen.

Den sista biten tror jag att vi klarar om inte lätt så hyfsat lätt. Den första biten är den svåra. Hur ersätter vi bensin med någonting annat? Ja, naturligtvis handlar det om bensinsnålare motorer. Vi ska använda mindre bensin, och självklart ska vi producera mer inhemskt bränsle. Där kommer kanske jordbruket att ha en nyckelroll i framtiden. De här sakerna ska vi driva. Jag hälsar fler än Miljöpartiet välkomna i det arbetet.

Anf. 44 PETER ERIKSSON (mp):

Herr talman! Det vore väl bra om vi fick en uppslutning även från den borgerliga oppositionen i Sveriges riksdag när det gäller att driva frågan om att svensk industri ska vara med och leda utvecklingen i riktning mot ett förnybart och hållbart samhälle och också producera miljöbränslen i Sverige.

Vi ser ju nu hur Volvo och Saab faktiskt på grund av politiska beslut som vi har drivit igenom är på väg att bli ledande. Den största växande delmarknaden för svensk bilindustri i dag är miljöbränslena.

Jag är, som sagt, glad över statsministerns initiativ på det här området och hoppas att det bidrar till att vi blir fler på banan som driver frågan.

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 45 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det är precis så som Peter Eriksson säger, nämligen att mycket av arbetet med många av de förändringar som nu driver fram en ökad produktion av bilar i Sverige som kan drivas på andra bränslen än bara bensin är ett resultat av den diskussion vi haft om exempelvis grön skatteväxling; det är jag den förste att säga.

Grön skatteväxling har förlöjligats i den här kammaren – den har jagats av intressegrupper och lobbyister. Men det råder ingen tvekan om att vi måste gå i en sådan riktning att vi premierar alternativ till det fossila bränslet, alternativ till sådant som förstör klimat och miljö. Detta måste vi göra.

Mycket av det som gjorts har varit mycket ifrågasatt. Men nu ser vi resultatet, och jag är glad över det. Dock är det bara ett första litet myr-steg. Det är en stor samhällsomvandling som väntar, och den i sin tur är inget att skrämmas av. Den rymmer möjligheter, och den bär en vision om en bättre morgondag – en morgondag som våra barn och barnbarn ska leva i. Detta ska vi jobba med.

Förstärkning av polisen

Anf. 46 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag vill be statsministern förklara ett uttalande i en intervju till TT i går. Bland annat sade han så här: Att skicka ut signalen om att förstärka polisen är att bryta med den politiska linje vi har valt.

I och för sig är det en övertydlig förklaring till den politik som har förts. Över hundra närpolisstationer har ju stängts de senaste åren, och stora delar av landet är polisfria stora delar av dygnet.

Men här handlade det om de mest utsatta områdena i Sverige. Precis som Maud Olofsson beskrev går utvecklingen åt fel håll. Vi ser vidgade klyftor, och vi måste ha fram många fler jobb. Men som en del i en strategi finns också med att polisen ska vara mer närvarande och bygga förtroende för att på det sättet vara brottsförebyggande.

Jag kan för mitt liv inte förstå på vilket sätt det skulle vara att bryta mot den politiska linje som vi har valt att ha fler närpoliser också i utsatta förorter. Förklara det, statsministern!

Anf. 47 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det förklarar jag gärna. Det var en reaktion på ett förslag från Folkpartiet som i skuggan av händelserna i Frankrike naturligtvis i Sverige omedelbart krävde fler poliser i våra förortsområden. Det var ju så det kom att beskrivas. Jag fick frågan vad jag tyckte om en sådan åtgärd. Då säger jag att det kanske är fel ände att börja i. Varför inte möta ungdomar, möta människor som är utsatta, med en reform i det samhälle som de lever i? Jag tänker då på bättre skolor, arbete och sociala sammanhang i bostadsområdet som är av sådant slag att man känner sig hemma och känner samhörighet och solidaritet.

Den tredubbling av antalet poliser som Folkpartiet talade om som en första reaktion var väl ingenting annat än ett nytt uttryck för den batong-liberalism som Lars Leijonborg har gjort till sitt särmärke.

(Applåder)

Anf. 48 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Det är ingenting att applådera; det försäkrar jag. Vad statsministern ägnar sig åt är en skönmålning av verkligheten i de här områdena. Maud Olofsson har helt rätt.

Statsministern uppmanade Maud Olofsson att vara mer försiktig med statistik. Men det finns överväldigande statistiska bevis för att resultaten i skolan försämrats, att arbetslösheten ökar och att valdeltagandet sjunker i de här områdena. Det är ett växande utanförskap. Även den brottslighet som drabbar dessa områden är ett stort problem.

Att då som en del av en strategi ha en ökad närpolis närvaro är väl ganska naturligt för de allra flesta. Men enligt statsministern är det ett brott mot vår politiska linje. Jag tycker att uttalandet var ytterst egendomligt och att det bara finns en sak för Göran Persson att göra, och det är att ta tillbaka det. En ökad närpolis närvaro är ett viktigt inslag i en politik för att minska problemen i de utsatta förortsområdena.

Anf. 49 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Nej, vi ska nog vara så pass analytiska att vi låter bli att ramla in i den här folkpartistiska fällan. Vi har en politik – det vet Lars Leijonborg också – där vi successivt har ökat antalet poliser, och vi kommer att fortsätta att göra så de kommande åren. Det är en allmän politik. Det behövs en polisiär närvaro i olika delar av samhället.

Men när vi ser det specifika problemet i Frankrike är det första i Sverige som jag tänker på inte fler poliser, utan med min politiska bakgrund tänker jag på sociala reformer. Jag tänker på arbete, på skolor och på att människor ska bli sedda och respekterade, inte diskriminerade. Det är där det ligger. Det har jag trots har varit en svensk linje, en svensk politisk ansats, för att hantera detta – inte alltid tillräckligt framgångsrik, naturligtvis inte, men i den änden vill vi börja.

Det som jag tyckte var så trist med Folkpartiet med dess stolta socialliberala traditioner var att man halkade in i polisinsatsen innan man ens så att säga har tänkt de andra åtgärderna.

Fackliga rättigheter

Anf. 50 INGRID BURMAN (v):

Herr talman! Stockholms Lokaltrafik har upphandlat trafiken av Connex, ett franskt bolag. De har i sin tur sagt upp en facklig förtroendeman, Per Johansson. För svenskt arbetsliv och svensk arbetsrätt är det en mycket uppseendeväckande åtgärd att tysta en facklig organisation genom att säga upp dess företrädare. Det här väcker en rad frågor.

Min första fråga till statsministern blir: Vilket ansvar anser statsministern att ett kommunalt eller landstingskommunalt ägt bolag har när tjänster upphandlas för att de som utför tjänsterna inte kränker de fackliga rättigheterna? Märk väl att min fråga är principiell!

Den andra frågan är: Vilket ansvar anser statsministern att ett kommunalt ägt bolag har för säkerheten när man upphandlar tjänster? Kan det kommunalt ägda bolaget friskriva sig från det ansvaret genom en upphandling, eller följer det med?

Anf. 51 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Eftersom det är principiella frågor har jag ingen svårighet att svara på någon av frågorna.

Respekten för fackliga rättigheter och respekten för svensk lag är naturligtvis sådant som åvilar alla som ska vara aktörer, i allra högsta grad dem som är aktörer på uppdrag av en offentlig uppdragsgivare. Svaret på den första frågan om fackliga rättigheter är att det är en del av den svenska modellen. De som kränker de fackliga rättigheterna kränker också den svenska modellen. Det tar jag bestämt avstånd ifrån.

Jag förutsätter att säkerhetsfrågorna följer med operatörsansvaret. Är man operatör för en verksamhet och har tagit på sig att befrakta människor varje morgon och kväll till och från jobbet med hjälp av tunnelbana eller buss har man också att se till att det sker på ett sätt som är säkert. Allt annat tycker jag vore mycket märkligt.

Svaret är ganska lätt att lämna på de två frågorna.

Anf. 52 INGRID BURMAN (v):

Herr talman! Tack för svaret. Jag tolkar det så att när offentliga uppdragsgivare upphandlar har de ett ansvar för att det upphandlande bolaget, de som utför tjänsten, tar ett ansvar när det gäller fackliga rättigheter. I ett individuellt fall skulle SL ha ett ansvar. Jag tackar särskilt för det svaret.

S-kongressen har i ett uttalande tagit strid för kollektivavtalen. Det tycker jag var ett mycket lovvärt uttalande. Det var glädjande.

När det gäller upphandlingssituationer och arbetsrätt och vad som följer med det kan vi konstatera att när man upphandlar offentlig verksamhet som övergår i privat verksamhet begränsas meddelarfriheten, och yttrandefriheten för arbetstagarna begränsas. I ett samhälle där alltmer upphandlas försvagas de anställdas rättigheter som i en pingpongmatch, oavsett om det sker privat eller offentligt.

Min fråga är: Har statsministern för avsikt att ta något initiativ i den delen?

Anf. 53 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Frågan om att bedriva kommunal eller landstingskommunal, även statlig, verksamhet i entreprenadregi har väckt exakt den fråga som Ingrid Burman tar upp. För min del, efter vad som har hänt den senaste tiden i samband med Connex, tycker jag att det nu är dags att se över hela lagstiftningen för att se om vi ska utvidga meddelarfriheten till att också omfatta sådant som bedrivs i entreprenadregi. Det har aktualiserat den frågan på ett mycket tydligt sätt.

Ansvarsfördelningen inom regeringen

Anf. 54 MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Det förekommer ett antal utredningar om fusk med skattepengar och bidrag inom det socialdemokratiska ungdomsförbundet. Det är två ministrar, Lena Hallengren och Ibrahim Baylan, som har förekommit i skrivierna om detta. Eftersom dessa två är ansvariga i regeringen för just ungdomsfrågor och frågor om bidrag till ungdomsorgani-

sationer frågade jag statsministern i våras om han övervägde att förändra ärendefördelningen i regeringen tills utredningarna är klara så att de här två ministrarna inte har ansvaret för just de här områdena.

Nu har det tillkommit att det har inletts en polisutredning om skattebrott i Enskede Idrottsförening som under 15 år har letts av Bosse Ringholm. Samtidigt är han idrottsminister i regeringen och har alltså ansvaret för idrottsfrågorna.

Det här föranleder mig helt enkelt att upprepa den fråga jag ställde till statsministern i våras: Är det inte dags att se över ärendefördelningen i regeringen, föredragningsansvaret, intill dess att dessa polisutredningar är slutförda?

Anf. 55 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Svaret på frågan i dag är detsamma som i våras: Jag har inga sådana planer.

Anf. 56 MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Det ante jag mig dessvärre. Det är samtidigt en indikation på hur lätt statsministern tar på det fiffel som har förekommit och det allvar det har när det gäller medborgarnas respekt för regeringen och hela det politiska livet.

Jag noterar att till och med en i normalfallet så lojal supporter som Aftonbladet på sin ledarsida nyligen konstaterade att idrottsminister Ringholm för sin egen skull borde avgå som högsta ansvariga då han inte längre framstår som ett bra föredöme för Idrotts-Sverige. Jag tror att det hade varit klokt av statsministern att hjälpa honom på traven.

Anf. 57 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Ingen är väl skyldig förrän vederbörande har blivit dömd. Det är bra att det utreds. Jag tar definitivt inte lätt på detta.

Den enda som jag kan erinra mig som här i kammaren har visat en överslätande attityd till dessa frågor om fusk i ungdomsorganisationer är frågeställaren själv. När jag i våras frågade hur det låg till med hans egen bakgrund och partiledaren Reinfeldts aktiviteter i det moderata ungdomsförbundet sade han att det är preskriberat. Det är också en attityd att ha.

EU:s arbete för människor i utsatta områden

Anf. 58 EVA ARVIDSSON (s):

Herr talman! Vi har med fasa sett det som händer i Frankrike. Människor i fattiga förorter, exkluderade från samhället, tar till det enda medel de har, våldet. I Sverige har vi satsat på storstädernas förorter genom aktiviteter och åtgärder i utsatta områden, och vi gör även satsningar inför 2006 på ca 40 miljoner. Vi har inte samma exkluderande samhälle som många andra länder i Europa, men vi måste ständigt arbeta för att utsatta områden i Sverige ska bli mindre utsatta.

Min fasta övertygelse är att arbetet är det viktigaste verktyget för att inkluderas i samhället, men det behövs också mötesplatser och samlingslokaler för föreningsliv, till exempel enligt den svenska modellen, för att

möjliggöra en dialog mellan människor som ju är en förutsättning för den demokratiska processen.

Dessa våldsutspel är en fråga för den europeiska agendan inom ramen för Lissabonstrategin, som bland annat innehåller sysselsättning, utbildning och sociala frågor. Min fråga till statsministern är om inte den också bör gälla marginaliserade och diskriminerade grupper.

Anf. 59 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det är möjligt att det här också kan tas upp inom den strategins ram. Jag utesluter inte det. Eva Arvidsson har naturligtvis rätt när hon säger att ökad sysselsättning i områden av det slag som vi ser i de franska förorterna är ett verksamt medel mot utanförskap och segregation. I den meningen är vi helt överens. Hur Europas ekonomier ska vitaliseras är en fråga för Lissabonstrategin. På så sätt hänger det naturligtvis ihop.

Vi kommer att fortsätta att kämpa för ett Europa med full sysselsättning och rättvis fördelning. Det är vår utgångspunkt. Det som har hänt i Frankrike kan hända också i andra länder. Vi ska på inget sätt vara själv-goda. Det här är en varning till oss alla. Det illustrerar i blyxtbelysning allvaret med inte minst ungdomsarbetslösheten. På så sätt finns det en tydlig koppling till Lissabonprocessen. Jag är övertygad om att flera så småningom kommer att göra den kopplingen, inte bara Eva Arvidsson som är tidigt ute. Men jag förstår poängen och ska själv reflektera över den.

Konkurrens inom tandvården

Anf. 60 HENRIK VON SYDOW (m):

Herr talman! Det är många svenskar, många LO-medlemmar, som i dag efter mer än tio år med socialdemokratisk politik inte har råd att gå till tandläkaren. Det som blir kvar av lönen efter det att skatterna är betalda räcker för alltför många inte till för ett årligt tandläkarbesök. Så ser det ut i dag efter mer än tio år med socialdemokratisk politik.

Samtidigt ser vi hur nya tandläkarkliniker nu ska etableras bara ett stenkast från Rosenbad. Svenska entreprenörer säger sig kunna sänka och minska kostnaderna ordentligt för våra medborgare. Många är glada över detta, men i söndags uttalade sig höga LO-chefer mycket negativt om de här etableringarna. Minister Hans Karlsson har sagt att det här är en fråga för facket att bestämma, medan minister Ylva Johansson säger sig välkomna mer av konkurrens.

Vad tycker egentligen regeringen om det här? Hur avser statsministern att verka för en bättre konkurrens som kan få ned notan för svenskarnas tandläkarbesök?

Anf. 61 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Regeringens position är klar. Vi välkomnar en ökad konkurrens så länge som de som arbetar i denna verksamhet har ett skydd och att de i sin tur inte missbrukas av samvetslösa människor. Det ska finnas kollektivavtal och vettiga arbetsvillkor. Kan man göra det på ett billigare och bättre sätt är det självklart att man ska göra det.

Sedan är det inte bara LO-medlemmar som har problem med att betala sin tandläkarräkning. Den explosion som har skett av de kostnaderna har fått många att avstå från att gå till tandläkaren. Här behövs en social försäkring, en försäkring som vi betalar för gemensamt och som gör att alla har råd att gå till tandläkaren. Det är viktigare, Henrik von Sydow, än att utlova stora skattesänkningar till höger och vänster. Det är vårt svar och det kommer att bli vår politik.

Basservice

Anf. 62 RIGMOR STENMARK (c):

Herr talman! Jag följde s-kongressen via tv, och det var intressant. Då fastnade jag för devisen *Alla ska med*, och jag tycker att den var väldigt bra. Att alla ska med måste ju också innebära att alla människor, oavsett var de lever och bor här i landet, också ska ha tillgång till basservice, till exempel bra infrastruktur, bra postgång och så vidare. Men så ser det ju inte ut i Sverige i dag, statsministern.

Det finns en mängd människor som inte har tillgång till basservice. Nu senast har jag fått uppgift om att det finns människor som har två mil för att hämta sin post.

Jag undrar: Hur ska statsministern nu leva upp till devisen *Alla ska med*?

Anf. 63 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det gläder mig att våra kongresser följs av politiskt intresserade. Det är nog inte bara Rigmor Stenmark utan även många andra som har gjort det och gripts av budskapet och fångats av visionerna.

Det är en viktig fråga som frågeställaren tar upp. Hur ska man få regional rättvisa? Var går gränserna? Hur långt ska man driva detta? Det måste hela tiden ske en avvägning mellan människors behov och vad vi har råd med.

Jag tror inte att de saker som frågeställaren tar upp löses av marknadskrafter. Det här är något som vi måste lösa gemensamt med politiska beslut. Då är vi på ett naturligt sätt hemma i den socialdemokratiska delen av politiken. De borgerliga har ju egentligen inga svar att erbjuda med sin övertro på marknaden och sina stora skattesänkningar. Det blir inte mycket över då till glesbygdens folk, det vet vi om.

Frågan är om vi har drivit marknadsanpassningen för långt i en del av dessa system. Det är en självkritisk fråga som jag kan ställa mig. Men svaret på den frågan är rimligen inte att släppa loss marknadskrafterna ytterligare, utan då ska alla kunna vara med i framtiden.

Grundlagsfästa rättigheter och EU

Anf. 64 BJÖRN VON DER ESCH (kd):

Herr talman! Landets högsta jurister avslöjade nyligen att folkets grundlagsfästa rätt till medbestämmande vid maktöverlåtelse till EU – till exempel när det gäller våra rika naturtillgångar – har fråntagits medborgarna helt i det tysta, kanske av misstag.

Riksdagen tiger. Förvirringen tycks vara total. Medierna tiger än en gång i en känslig politisk skandal.

Det kan vara den största inskränkningen av medborgarnas grundlagsfästa rättigheter sedan demokratin infördes i vårt land. Ändå förblir det tyst.

Demokratisk anständighet kräver att svenska folket får veta hela sanningen om de grundlagsfästa rättigheter som kan ha fråntagits dem.

Är statsministern beredd att se till att så sker före nästa val?

Anf. 65 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag känner inte igen den beskrivning som Björn von der Esch ger. Är hans beskrivning riktig är det klart att vi har anledning att informera om detta. Det är väl det minsta som man kan säga. Men jag känner inte igen beskrivningen. Det skulle förvåna mig om det har skett en sådan enorm överföring av makt och befogenheter i det tysta. Det förvånar mig också i så fall att ingen över huvud taget har uppmärksammat detta i den allmänna debatten.

Jag ska titta på det här en gång till. För mig känns det här som en helt ny sakuppgift. Jag har respekt för Björn von der Esch. Det är en kunnig och påläst person, men en person som inte alltid har haft rätt i EU-frågor. Jag ska ta mig en ordentlig funderare på vad du säger.

Avregleringen av elmarknaden

Anf. 66 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Under senare år har flera samhällsnyttiga tjänster avreglerats. Frågan är hur det har gynnat konsumenterna. Det tydligaste exemplet är nog telefoni. De sämsta exemplen är el- och fjärrvärmeförbrukarna.

Under de tre senaste åren har kostnaderna för el och värme ökat med 15 % medan konsumentprisindex har stigit med 2 %. För elbolagen verkar det vara viktigare att gynna höga chefer och direktörer än att gynna konsumenterna.

Elnätet är beroende av ett elföretag. I mitt hemlän Gävleborg kan en villaägare som värmer upp sitt hus med el få betala 3 000 kr mer i nätavgift, beroende på vilket elföretag som äger nätet. De kommunala nätägarna har ofta lägre taxor. Det här är orimligt, och jag undrar vad regeringen tänker göra för att utjämna dessa orättvisa skillnader.

Anf. 67 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Owe Hellberg tar upp en fråga som väldigt många funderar över och ibland också upprörs över. Avregleringen av elmarknaden har i många avseenden varit framgångsrik, men den har också medfört att vi har en europeisk prisnivå i Sverige, och så ska det ju rimligen också vara i och med att vi har öppnat våra nät för konkurrens från omvärlden. I den delen syns ju många gånger prisnivån och vinsterna i elbolagen. Då är det kanske en klen tröst att vi äger åtminstone ett av dem tillsammans.

Sedan har vi nätavgiften, och det är någonting annat. Den ska spegla den kostnad som finns för nätet. Om man utnyttjar ett naturligt monopol – som ett nät utgör – för att i praktiken beskatta den som använder tjänsten att transportera el genom detta nät, då har vi ett problem. Men min

bild är att så ska det inte fungera, utan det ska vara en självkostnadstaxa som ligger till grund för ett skäligt påslag för operatören. Ett sent byggt nät kan vara förenat med stora kostnader som på så sätt tas ut av hushållen.

Prot. 2005/06:27
10 november

*Statsministerns
frågestund*

Tillverkning av etanol i Sverige

Anf. 68 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga gällande nya arbetstillfällen kopplade till etanoltillverkning.

Det har ju varit mycket kritik mot socker och alkohol, men det finns faktiskt någonting positivt som kan utvinnas ur socker, och det är den speciella typ av alkohol som heter etanol som man kan driva bilar med i stället för olja. Därmed kan man komma bort från oljeberoendet.

I dag importerar vi etanol tillverkat i Brasilien av brasilianska sockerrör. Om vi i framtiden verkligen ska ersätta oljan tycker jag att vi själva ska tillverka etanolen. Det finns ju en stor potential. Vi har stora arealer där man kan odla. Man kan utvinna etanol ur sockerbeter, korn och till och med avfall. Man kan också utvinna det ur skogsmaterial. Där tror jag att vi har en väldigt stor potential.

Jag vill fråga statsministern om detta är en framtidsförhoppning som han håller med om.

Anf. 69 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Regeringen är väl medveten om den osunda konkurrens som den mycket billiga etanolen baserad på sockerrör från Brasilien står för, och vi kommer att åtgärda detta problem. Det är viktigt inte minst för den svenska etanolproduktionen i en sådan stor anläggning som exempelvis den i Norrköping.

Sedan tar Hillevi Larsson upp den bredare frågan: Går det att använda de areella näringarna skog och jordbruk för ökad energiproduktion? Svaret är definitivt ja.

Skogsbruket har en konkurrenssituation med en industri som behöver råvara, men också där finns det utrymme för mer energiproduktion.

Jordbruket befinner sig i ett läge där man söker en ny produktion. Jordbruket kan mycket väl komma att bli den framtida energiproducenten.

Nu tillsätter regeringen en utredare som går igenom detta, och den utredaren, Lars Andersson, kommer också att vara en av ledamöterna i den oljekommission som jag själv ska leda. Jag tror mycket på svenskt jordbruks bidrag i detta sammanhang.

Sedan kan det vara så att i de vackra nejder som Hillevi Larsson stammar ifrån kommer jordbruket ändå att ha en sådan konkurrenskraft när det gäller att producera livsmedel att man blir kvar i moderbranschen. Däremot kommer man kanske att odla mer av energiogrödor på Sörmlands karga åkrar.

Anf. 70 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Herr talman! Det finns tiotusentals och ännu fler människor i dag som känner en oerhörd ekonomisk frustration över den höjda fastighetsskatten. Visserligen säger både finansministern och statsministern att fastighetsskatten är sänkt från 1,5 % till 1 %, och det är riktigt. Men på grund av höjda taxeringsvärden har det skett en ökning i kronor räknat, exempelvis i Helsingborg med 35 %, i Trelleborg med 40 % och, tror jag, också på Gotland med 40 %. Man känner alltså en oerhört stor oro över de stora skattehöjningarna. Kristdemokraterna vill avskaffa fastighetsskatten.

Min fråga till Göran Persson är: Vad säger Göran Persson till lågavlönade pensionärer när boskatten har höjts så mycket det senaste året?

Anf. 71 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Då säger jag till dem: Er situation har vi sett. För er del finns en begränsningsregel. Ni ska inte betala mer än 4 % – det tror jag att det är nu – av er inkomst i fastighetsskatt. Förut var den 5 %.

Om jag däremot vänder mig till någon här i kammaren som är varken pensionär eller lågavlönad säger jag: Ni kan nog faktiskt betala er fastighetsskatt, därför att de 28 miljarder som denna drar in använder vi för att exempelvis hålla sjukvård, äldreomsorg och annat gemensamt i gång. Så vi har tänkt på det problem som Chatrine Pålsson tar upp.

Att fastighetsskatten sedan inte är populär vet jag. Den upplevs, trots dessa åtgärder, som orättvis och lite svårbegriplig. Å andra sidan är det ytterst få skatter som är populära. Och visa ett annat alternativ som människor kommer att uppskatta, där vi tar ut samma typ av skatt för att klara det som alla människor kräver – en bättre vård, skola och omsorg – så kan vi diskutera saken.

Avveckling av oljeberoendet

Anf. 72 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Regeringen kommer att åtgärda kryphålet med den växande etanolimporten. Det var ett senkommet men glädjande besked som statsministern gav nyligen.

Klimatfrågan och utsläppen av växthusgaser är ju vår tids stora miljöfråga. Det är bra att vi är överens om att kraftfulla åtgärder måste till för att ersätta olja och fossil energi med förnybara drivmedel. Bioenergin har på dryga 20 år ökat från 50 till 100 terawattimmar. Detta måste fortsätta samtidigt som de förnybara drivmedlen måste expandera våldsamt från dagens knappa 3 % av drivmedelsförbrukningen. Vi behöver därför ha höga målsättningar, men de måste också vara realistiska att nå.

Statsministern har nu angivit målet att år 2020 ska Sverige ha avvecklat sitt oljeberoende – ett mycket högt mål. Vad innebär det målet? Anser statsministern att målet är uppnått om huvuddelen av drivmedelsförbrukningen år 2020 fortfarande skulle komma från fossila källor?

Anf. 73 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):
Herr talman! Det är tre saker vi talar om.

Vi talar om uppvärmningen av hus. Där kommer vi att klara det, definitivt. Vi ser redan om vi går 30 år tillbaka i tiden att det har skett en fantastisk utveckling. Där kan vi bli av med oljan.

Att sedan driva fram våra fordon är det svåra, därför att det kanske är en ny infrastruktur som måste byggas upp, och det är inte i en handvändning gjort att ta fram nytt bränsle. Där måste man arbeta efter flera framgångslinjer. Vi har Europas bensintörstigaste bilpark i Sverige. Det går att göra någonting åt problemet den vägen också. Vårt sätt att resa skulle säkert också kunna bli effektivare. Men bilen vill vi ha kvar, därför att den ger personlig frihet och är en förutsättning för ett rikt liv. Men vi behöver ha snålare motorer och annat i tanken än bensin.

Den tredje sektorn är oljan som en råvara i petrokemisk industri. Den måste ersättas med annat. Vad kan exempelvis skogen bjuda på i det sammanhanget?

Den första delen tror jag att vi kommer att klara. Den andra delen blir jättesvår. När det gäller den tredje – tekniska genombrott och forskning – är det mittenbiten, transportsystemet, som är det svåra.

Vi ligger i frontlinjen i Sverige som bilnation. Tänk om vi kan vara med här och utveckla någonting som är nytt. Så bra för jordbruket, herr Danielsson, så härligt för bilindustrin och så fantastiskt för Sverige.

Det konstiga är att när Mona Sahlén satte ned foten och sade att oljeberoendet ska vara avvecklat 2020, så kom Kungl. Vetenskapsakademien fram till samma slutsats. Jag är inte säker på att de resonerar på precis samma sätt, men de drar samma slutsats – 2020.

Anf. 74 TALMANNEN:

Därmed är inga fler talare anmälda. Frågestunden med statsministern är därmed avslutad.

7 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 2005/06:39 Vissa skattefrågor med anledning av ny aktiebolagslag, m.m.

2005/06:Sk2 av Per Landgren m.fl. (kd)

med anledning av framst. 2005/06:RRS8 Riksrevisionens styrelses framställning angående styrningen inom området sjuk- och aktivitetserättning

2005/06:Sf6 av Per Westerberg m.fl. (m)

med anledning av redog. 2005/06:RRS7 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen

2005/06:Bo7 av Rigmor Stenmark m.fl. (c)

2005/06:Bo8 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd)

8 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 9 november

2005/06:103 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till näringsminister Thomas Östros
Åtgärder för utländska filmbolags inspelningar i Sverige

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 november.

9 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Anmäldes att följande fråga för skriftligt svar framställdes

den 10 november

2005/06:321 av *Jörgen Johansson* (c) till statsrådet Lena Sommestad
Läkemedels påverkan på vatten

Frågan redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 november.

10 § Kammaren åtskildes kl. 14.45.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.25 och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
2 § Svar på interpellation 2005/06:38 om konsumentens rätt vid bostadsköp.....	2
Anf. 1 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	2
Anf. 2 YVONNE ANDERSSON (kd).....	3
Anf. 3 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	3
Anf. 4 YVONNE ANDERSSON (kd).....	4
Anf. 5 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	4
Anf. 6 YVONNE ANDERSSON (kd).....	4
3 § Svar på interpellationerna 2005/06:62 och 68 om Radio Islam.....	4
Anf. 7 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	4
Anf. 8 LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	6
Anf. 9 ULRIK LINDGREN (kd).....	7
Anf. 10 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	8
Anf. 11 LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	8
Anf. 12 ULRIK LINDGREN (kd).....	9
Anf. 13 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	10
Anf. 14 LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	11
Anf. 15 ULRIK LINDGREN (kd).....	11
Anf. 16 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	12
4 § Svar på interpellation 2005/06:63 om narkotikatest på barn under 15 år	12
Anf. 17 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	12
Anf. 18 PETER ALTHIN (kd)	13
Anf. 19 TORKILD STRANDBERG (fp).....	14
Anf. 20 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	15
Anf. 21 PETER ALTHIN (kd)	16
Anf. 22 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	17
Anf. 23 PETER ALTHIN (kd)	18
Anf. 24 TORKILD STRANDBERG (fp).....	18
Anf. 25 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	19
5 § Svar på interpellation 2005/06:65 om Utveckling av barnomsorgsgarantin	19
Anf. 26 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	19
Anf. 27 CHRISTER NYLANDER (fp).....	20
Anf. 28 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	21
Anf. 29 CHRISTER NYLANDER (fp).....	22
Anf. 30 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	23
Anf. 31 CHRISTER NYLANDER (fp).....	24
Anf. 32 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	25
Ajournering.....	25
Återupptagna förhandlingar	25
6 § Statsministerns frågestund.....	26
Anf. 33 TALMANNEN.....	26

<i>Föräldraförsäkringen</i>	26
Anf. 34 GÖRAN HÄGGLUND (kd)	26
Anf. 35 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	26
Anf. 36 GÖRAN HÄGGLUND (kd)	26
Anf. 37 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	27
<i>Integrationen</i>	27
Anf. 38 MAUD OLOFSSON (c)	27
Anf. 39 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	27
Anf. 40 MAUD OLOFSSON (c)	28
Anf. 41 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	28
<i>Förnybara bränslen</i>	29
Anf. 42 PETER ERIKSSON (mp)	29
Anf. 43 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	29
Anf. 44 PETER ERIKSSON (mp)	29
Anf. 45 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	30
<i>Förstärkning av polisen</i>	30
Anf. 46 LARS LEIJONBORG (fp).....	30
Anf. 47 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	30
Anf. 48 LARS LEIJONBORG (fp).....	31
Anf. 49 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	31
<i>Fackliga rättigheter</i>	31
Anf. 50 INGRID BURMAN (v).....	31
Anf. 51 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	32
Anf. 52 INGRID BURMAN (v).....	32
Anf. 53 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	32
<i>Ansvarsfördelningen inom regeringen</i>	32
Anf. 54 MIKAEL ODENBERG (m).....	32
Anf. 55 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	33
Anf. 56 MIKAEL ODENBERG (m).....	33
Anf. 57 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	33
<i>EU:s arbete för människor i utsatta områden</i>	33
Anf. 58 EVA ARVIDSSON (s)	33
Anf. 59 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	34
<i>Konkurrens inom tandvården</i>	34
Anf. 60 HENRIK VON SYDOW (m).....	34
Anf. 61 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	34
<i>Basservice</i>	35
Anf. 62 RIGMOR STENMARK (c)	35
Anf. 63 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	35
<i>Grundlagsfästa rättigheter och EU</i>	35
Anf. 64 BJÖRN VON DER ESCH (kd).....	35
Anf. 65 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	36
<i>Avregleringen av elmarknaden</i>	36
Anf. 66 OWE HELLBERG (v)	36
Anf. 67 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	36
<i>Tillverkning av etanol i Sverige</i>	37
Anf. 68 HILLEVI LARSSON (s).....	37
Anf. 69 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	37

<i>Fastighetskatten</i>	38	Prot. 2005/06:27
Anf. 70 CHATRINE PÅLSSON (kd)	38	10 november
Anf. 71 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	38	<hr/>
<i>Avveckling av oljeberoendet</i>	38	
Anf. 72 STAFFAN DANIELSSON (c)	38	
Anf. 73 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	39	
Anf. 74 TALMANNEN	39	
7 § Bordläggning	39	
8 § Anmälan om interpellation	40	
9 § Anmälan om fråga för skriftligt svar	40	
10 § Kammaren åtskildes kl. 14.45	40	

Prot. 2005/06:27
10 november

Elanders Gotab, Stockholm 2005